

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1856.

ΤΟΜΟΣ ΣΤ'.

ΦΥΛΛ. 143.

ΟΡΕΝΑΙΟΣ, στο ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ.

—ο—

Ἐλθὼν νὰ κατοι τὴη μεταξὺ τῶν Ἀγρίων τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Πεναῖος ὑπεγράψανη, πρὸς τὰ ἡδη τῶν Ἰνδῶν συμμορρόσυνεος, νὰ υμαζευθῇ τὴη ὥραιαν Κελούταν, μεν' ἦ; ὅμως δὲν συνέπῃ Ἐκ λλισεώς τίνος μελαγγολικῆς, ἔφευγεν εἰς τὰ δάση καὶ διῆγεν ἐκεῖ ἡγέρας ὄλας, μακρὸν πάτης μετ' ἀνθρώπων κοινωνίας, καὶ ἄγριος μεταξὺ τῶν Ἀγρίων φαινόμενος. Δύο ὅμως ἄνδρας, τὸν Ἰνδὸν Σαχτάν, θετὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὸν ἵερακότολον Σουήλ ἡγάπα καὶ ἐπέβηστο. Οὗτοι οἱ γέροντες εἶχον πολλὴν ἴσχὺν ἐπὶ τὰς καρδίας του, ὁ μὲν δι' ἐρασμίας τινὸς ἐπιεικείας, ὁ δὲ διὰ τῆς ἀκρας αὐτοῦ αὐστηρότητος.

Μετὰ τὴη θήραν τοῦ κάστορος, ὃς ὁ ἀόμματος σαρὴν διηγήθη τῷ Πεναῖῳ τὰ συμβάντα του^(*) ὁ νεανίας ἀπεκοιτέτο ἐκάστοτε νὰ ἔχεται ἡτη καὶ αὐτὸς τὰ τῆς ζωῆς του. Ἐν τούτοις ὁ Σαχτάς καὶ ὁ Σουήλ ἐπεθύμουν ζωηρῶς νὰ μάθωσι τις ποτε δυν-

τυχία τηνάγκασεν ἄνδρα Εύρωπαῖον ἐκ τῶν εὐγενῶν νὰ ἐλθῇ καὶ νὰ ταφῇ εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Λουιζιάνης^(**).

Ο Πεναῖος ἐποντατίζετο πάντοτε λέγων, ὅτι μικροῦ λόγου ἀξία ἦτο ἡ ιστορία τῆς ζωῆς του, πεποριζομένη εἰς μόνας τὰς ιδέας καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ. «Τὸ συμβάν ὅμως, προσέβετε, τὸ ἀναγκάσσων» με νὰ ἐλθω εἰς τὴη Ἀμερικὴν θέλω ἐνταριάσσειν εἰς αἰωνίαν λήθην π.

Ἐνιαυτοὶ τίνες παρηλθον οὕτω, καὶ οἱ δύο γέροντες δὲν ἡδυνήθησαν νὰ μεταπεισωσι τὸν Γεναῖον. Επιστολὴ ἐλθοῦσα αὐτῷ ἐξ Εύρωπης ηὗη τοσούτῳ τὴη λύπην του, ὡςτε ν' ἀποφεύγῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς γηγαιούς φίλους του, ἀλλ' οἵτινες, διὰ τοῦτο, μετὰ μείζονος ἐπιμονῆς παρεκάλουν αὐτὸν νὰ τοῖς ἀνοίξῃ τὴη καρδίαν του. Διὰ τῆς γλυκύτητος, τῆς πειθόης καὶ τῆς ἔχουσίας των, μὲ τὰ πολλὰ κατέπεισαν τέλος αὐτὸν νὰ ἐνδώσῃ.

Τὴη 21 τοῦ μηνὸς, ὣν οἱ Ἀγριοὶ ὄνομάζουν σειρήνες τῷ τῷ Σαχτάν, ὁ Πεναῖος ἤλθεν εἰς τὴη καλύβην τοῦ Σαχτά, καὶ ὥρεγιων εἰς τὸν γέροντα τὸν

(*) Τὸ διήγημα τῆς 'Α τ ἀ λ α c, ὅπερ ὀλπίζομεν νὰ μεταρρίξει αὖτε ἐπίστη.. (**)) Γαλλική ἀποικία ἐν Ἀμερικῇ.

βραχίονά του, ώδήγησεν αὐτὸν ὑπό τι δένδρον πλα-
τύφυλλον τῆς ἐρήμου, παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ Μισισίπη.

Μετὰ μικρὸν ἦλθε καὶ ὁ πατὴρ Σουήλ εἰς τὴν
συνέντευξιν.

«Λγέτειλεν ἡ φοῖδοςάκτυλος αὔγη. Οὐ μακρὰν,
εἰς τὴν πεδιάδα, ἔφαίνετο ἡ πολιχνη τῶν Ἰνδῶν
καὶ τὸ ἐκ μωρεῶν ἄλσος αὐτῆς, καὶ αἱ καλύβαι, αἱ
ἐν εἰδει κυψελῶν ὥροδομημέναι. Ὡ γαλλικὴ ἀπο-
κία καὶ τὸ φρούριον τῆς Ροζαλίας προέκυπτον εἰς
τὰ δεξιά, παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ ποταμοῦ. Σκηναί, οἰ-
κίαι ἡμίκτιστοι, θρούρια οἰκοδομούμενα, γαῖαι χέρ-
σοι, καλυπτόμεναι ὑπὸ Μαύρων καλλιεργούντων αὐ-
τὰς, σωρὸς λευκῶν καὶ Ἰνδῶν παριστάντων, ἐν τῇ μη-
κρᾳ ταύτῃ περιοχῇ, τὴν ἀντίθεσιν τῶν κοινωνικῶν
ἡθῶν καὶ τῶν ἀγρίων. Πρὸς ἀνατολὰς, κατὰ τὸ τέρ-
μα τῆς σκηνογραφίας (*), ὁ ἥλιος διεφαίνετο ἦδη με-
ταξὺ τῶν τεθραυσμένων κορυφῶν τῶν Ἀτηλαγίων
ορέων, σκιαγραφουμένων δίκην Ψηφίων γλαυκῶν ἐπὶ¹
τὰ κεχρυσωμένα τοῦ οὐρανοῦ ὅψη. Πρὸς δυσμὰς
δὲ, ὁ Μισισίπης ἔκύλιε τὰ ῥεῖθρά του ἐν μεγαλο-
πρεκῆ σιγῇ, καὶ ἀπετέλει τὸ δριπον τῆς εἰκόνος μετ'

«Ο νεανίας καὶ ὁ Ιεραπόστολος ἔθαύμασσαν, ὥραν
τινὰ, τὴν ἔξαίσιον ταύτην σκηνὴν, λυπούμενοι τὸν
γέροντα Ἰνδόν, ὃς ἔμενεν ἀβέστος τοῦ καλλίστου
τῶν θεαμάτων. Μετὰ ταῦτα, ὁ μὲν Σουήλ καὶ ὁ
Σαχτάς ἐκάθηταν ἐπὶ τῆς χλόης παρὰ τὸν κορμὸν
τοῦ δένδρου, ὁ δὲ Μεναίος τεθεὶς ἐν μέσῳ αὐτῶν,
μετὰ δραχεῖαν σιωπὴν ὠμιλησεν οὗτοι.

«Μέλλων νὰ διηγήθῃ τὰ συμβάντα τῆς ζωῆς
μου, αἰσθάνομαι ἀληθῶς αἰσχύνην. Βλέπων τὴν εἰ-
ρήνην ὑμῶν, ὡς σεβάσμιοι γέροντες, καὶ τὴν περὶ ἐμὲ
γαλήνην τῆς φύσεως, ἐρυθρῶς ἐπὶ τῷ ταραχῇ καὶ τῇ
ὅδύνῃ τῆς ψυχῆς μου.

«Πόσον θέλετε μὲν σίκτείρει! πόσον ἀθλεῖς θέ-
λουν φανῆς αἱ διηγεῖται ἀγωνίαι μου! Τιμεῖς οἱ ἐ-
αντλήσαντες πάσας τὰς θλέψεις τῆς ζωῆς, τι θέλετε
εἰπεῖ περὶ νεανίου, οἵτις στερεῖται ισχύος καὶ ἀρε-
τῆς, οἵτις ἀρύεται ἐν ἐσυτῷ τὰς βασάνους του καὶ
εἶναι πρόξενος τῶν ἐσυτοῦ δεινῶν; Μὴ καταδίκα-
σσετε αὐτὸν! ἐτιμωρήθη ἀρκούντως.

«Γεννώμενος, ἐπέφερα τὸν θάνατον τῆς μητρός
μου, διότι ἐξήχυνη τῆς κοιλίας της διὰ τοῦ σιδή-
ρου. Εἶχον ἀδελφὸν πρετόύτερον, θνητόν γηγένητον ὁ
πατὴρ μου, καθὼς πρωτότοκον. Εγώ δὲ παραδοθεὶς
ἐξ ἀπαλῶν ὄνυχων εἰς χεῖρας ἔνεκας, ἀνετράρην μα-
κρὰν τῆς πατρικῆς στέγης.

«Τὸ ἥδος δρυμητικὸς καὶ ἀνώμαλος τὸν χωρ-
κτῆρα, ἄλλοτε μὲν ἡμην θορυβώδης καὶ εῦθυμος, ἄλ-
λοτε δὲ σκυθρωπὸς καὶ περιέλυπος. Συναίμοιζων περὶ
ἐμὲ τοὺς ἡλικιώτας μου, αἴρυντος ἐρευγον αὐτοὺς
καὶ ἐκαθήνην μεμονωμένος ἵνα βλέπω τὸ φεῦγον
νέφος ἢ ν΄ ἀκούω τῆς δρογῆς πιπτούσης ἐπὶ τῶν
φύλλων.

«Τὸ φινόπωρον ἐπανηργόμην εἰς τὸν πατρικὸν
πύργον, κείμενον ἐν μέσῳ δασῶν, παρὰ τινα λί-

μηνην καὶ εἰς ἀπόκεντρον ἐπαργίαν. Δειλὸς καὶ συ-
εσταλμένος ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, ἐτερόπουτη
μόνον πλησίον τῆς ἀδελφῆς μου Ἀμαλίας Γλυκεῖα
ταυτότης ἦνεις καὶ κλισσειν μὲν συνέδεε καὶ ὅλη
μετ' αὐτῆς. Ὅτοι ἐνικυτούμενοι πρετόύτερα. Ἡ-
γαπάμεν ν' ἀναβαίνωμεν ὅμοι τὰς ἀνωφερσίας τῶν
λόφων, ν' ἀναπλέωμεν τὴν λίμνην, τὰ περιτρέχωμεν
τὰ δάση ἐν δραφινοπώρου. Οἱ περίπατοι οὖτοι
πληροῦσιν εἰσέτι εὐδαιμονίες τὴν παρθίαν μου. Ὡς
ἀναμνήσεις καὶ πλάναι τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ
τῆς πατρίδος! οὐδέποτε λοιπὸν τὸ θέλγητρον ὑμῶν
ἔξαλείρεται τῆς ψυχῆς;

«Οτὲ μὲν ἐβαδίζομεν ἐν σιγῇ καὶ προσέχοντες
εἰς τὴν μυστηριώδη ἐποχὴν τοῦ φινόπωρου καὶ τὸν
θροῦν τῶν ἔηρῶν φύλλων, ἀτινα ἐπύρωμεν μελαγχο-
λεικῶς ὑπὸ τοὺς ποδας ἥμιν, διὸ δὲ κατὰ τὰς ἀθώας
παιδιάς μας, ἐδιώκομεν τὴν χειλιδόνα εἰς τοὺς λει-
μῶνας, καὶ τὸ οὐράνιον τόξον ἐπὶ τῶν δρογερῶν λό-
φων. Ενίστε δὲ καὶ ἐπη τινὰ ἐψιθυρίζομεν, ἢ ἐνέ-
πνεεν ἡμῖν ἡ θέα τῆς φύσεως. Ἐν τῇ νεότητι, ἡμην
θιασώτης τῶν Μουτῶν. Οὐδὲν ποιητικώτερον καρ-
δίας ἐκκαιδεκαετοῦς, ἐν τῇ δροσερότητε τῶν πα-
θῶν αὐτῆς. Ἡ αὔγη τῆς ζιωῆς εἶναι ὡς ἡ αὔγη τῆς
ἡμέρας, πλήρης ἀγιότητος, εἰκόνων καὶ ἀρμονιῶν.

«Κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτασίμους ὑμέ-
ρας ἡκουσα πολλάκις, ἐντὸς τοῦ δάσους, διὰ μέσου
τῶν δένδρων, τοὺς μακροὺς ἥχους ταῦ κάθισμας, κα-
λοῦντος εἰς τὸν ναὸν τὸν ἀνθρωπον τῶν ἀγρῶν. Ἐ-
στηριγμένος ἐπὶ κορμοῦ πτελέας, ἡκριώμην ἐν σι-
πῇ τῆς εὐσεβοῦς ταύτης φωνῆς. Πᾶς ἥχος τοῦ χαλ-
κοῦ ἐφερεν εἰς τὴν παιδικὴν ψυχὴν μου τὴν ἀθώ-
τητα τῶν ἀγροτικῶν ἥμιν, τὴν γαληνήν τῆς ἡρη-
μίας, τὸ θέλγητρον τῆς θρησκείας, καὶ τὴν ἀφατον
μελαγχολίαν τῶν ἀναμνήσεων τῆς νηπιότητός μου.
«Ι! τίνος καρδία δὲν ἐπικίρτησεν, δισάκις ἡκουσε
τοι κάθισμας ἐκείνου, διτις ἀνήγγελλε τὴν γέννησιν
του, καὶ ἐπὶ τῆς κοιτίδος αὐτοῦ ἥχησε χαρμοσύνως,
καὶ διεκοίνωσεν εἰς τὰ πέριξ τὴν ἀγίαν ἀγαλλίασιν
τοῦ πατρὸς, τὰς ὠδύνας καὶ τὴν ἀφατον χαρὰν τῆς
μητρός του! Τὰ πάντα περιέχονται εἰς τὰς ἑρα-
τεινὰς ὄνειράς εἰς, τὰς ὄποις γεννᾷ ἐν ἡχῖν ὁ ἥχος
τοῦ πατρίου κάθισμας, καὶ πατρίς καὶ θρησκεία καὶ
ἡ κοιτίς καὶ ὁ τάφος καὶ τὸ παρελθόν καὶ τὸ μέλλον!

«Εἶναι ἀληθῆς δτι τὴν Ἀμαλίαν ἡ ἐμὲ πλέον τῶν
ἄλλων ἔθελγον καὶ κατείγον αἱ σοβαραὶ αὐταὶ καὶ
τρυφεραὶ ίδεαι. Ἀμφότεροι είχομεν εἰς τὰ βάθη τῆς
καρδίας τὴν σύνοιαν καὶ τὴν θλιψίαν. ἀ ἐλάσσομεν
παρὰ Θεοῦ ἡ τῆς μητρός ἡμῶν.

«Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πατὴρ μου ἡτούνητε βαρέως καὶ
μετ' οὐ πολὺ ἀπεβίωτε. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐξέπνευσεν
εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ἐγὼ δὲ ἐδιδάχθην νὰ δια-
κρίνω τὸν θάνατον ἔως εἰς τὰ χεῖλη τοῦ δόντος μου
τὴν ζωήν. Μεγάλη ἡ τοι τούτου ἐντύπωσις καὶ
διαρκής εἰσέτι. Τότε, ἡ ἀβανασία τῆς ψυχῆς κατὰ
πρῶτον παρέστη συφῶς εἰς τὰ δύματά μου. Δὲν ἡ-
δυνήθην νὰ πειτεῖω. δτι τὸ ἀψυχον ἐκεῖνο σῶμα πα-
ρήγαγεν ἐν ἐμοὶ τὸν νοῦν. Ἡσθάνθην, δτι ἀλλαχοῦ
ὑπάρχει ἡ τούτου πηγὴ καὶ ἐν λύπῃ ἀγίᾳ, παρεμ-

φεύεται τῇ χαρᾷ, ἥλπισεν νὰ ἔγωθι ποτε μετὰ τοῦ κνεύματος τοῦ γεννήτορός μου.

» Καὶ ἄλλο φαινόμενον ἔβιβαίσεν μου τὴν ὑψηλὴν αὐτὴν σκέψιν. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ πατρός μου ἐνέργαιον, ἐπὶ τῆς νεκταῖκῆς κλίνης, θεῖον τι καὶ ὑπερφυές. Τίς οἶδεν τὸ καταπληκτικὸν τοῦτο μυστήριον εἴπει; Λεῖμα τῇ; ἀθανασίες ἡμῶν, καὶ μὴ ὁ πάνσορος θάνατος ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ θύματος του ἔγάραξε τὸ ἀπορρήτα ἄλλης ζωῆς; Τίς οἶδεν ἐν τῷ τάφῳ παρισταται ὅραμά τε τῆς αἰώνιότητος;

» Η 'Αμαλία, ἐν τῇ θλίψει καὶ ἀπογνώσει αὐτῆς, ἔμοιώθη ἐντὸς ἐνὸς τῶν πύργων, δίην ἡλιουεν ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ γοτθικοῦ μεγάρου, τὰς νεκρωσίμους ψαλμῳδίας τῶν ιερῶν καὶ τοὺς πενθίμους ἡχούς τοῦ κάθισματος.

» Προσέπεμψε τὸν πατέρα μου εἰς τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ἄσυλον. 'Ο γοῦς ἐκάλυψε τὸν νεκρὸν αὐτοῦ, καὶ βρερεῖα ἐπεκάλυψε τοῦ μυκήτας ἡ λήθη καὶ ἡ σιωνιότης. Τὸ αὐτὸν ἐσπέρας ὁ διαβάτης παρήρχετο ἀδιάφορος παρὰ τὸν τάφον, καὶ ἐκτὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς, πάντες οἱ ἄλλοι ἡγνόουν διὰ τοῦ ποτὲ κ' ἐκεῖνος ἐν τοῖς ζῶσιν.

» Πρεσβείλον νὰ παραιτήσω τὴν πατρικὴν στέγην, μεταβάσαν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀδελφοῦ μου. Παραλαβών δὲ τὴν 'Αμαλίαν, ὑπῆγα νὰ κατοικήσω πλησίον γηραιῶν συγγενῶν.

» Σταθεὶς παρὰ τὰς ἀπατηλὰς ὁδοὺς τῆς ζωῆς, ἐκεπάκοπουν ὅλας ἀλληλοδικδόχως καὶ ἐν οὐδεμίᾳ αὐτῶν ἐτόλμων νὰ πορευθῶ. Η 'Αμαλία μοὶ διηλειπεῖ συνεχῶς περὶ τῆς εὑδαιιμονίας τοῦ μοναστικοῦ βίου, μοὶ ἔλεγεν διὰ ἐγὼ ημην ὁ μόνος δεσμὸς, ὁ κρατῶν αὐτὴν εἰς τὸν κόσμον, καὶ οἱ ἀφθαλμοὶ αὐτῆς πρὸ ηλιοῦντο ἐπ' ἐμὲ μετὰ θλίψεως. Αἱ εὐσεβεῖς αὐταὶ συντιαλέζεις συνεκίνουν ἴστυρθες τὴν καρδίαν μου. 'Εγειτναζεν εἰς τὴν νέαν κατοικίαν μου μονή τις, καὶ οὐγά ἀπαξία ἐπέτεινα τοὺς περιπάτους μου μέχρις αὐτῆς, ὑπὸ τὸ κράτος ὃν τὸν μετὰ τῆς ἀδελφῆς μου συνομιλεῖσθαι. Πρὸς στεγμήν μάλιστα διενοήθη, νὰ κατακρύψῃ τὴν ζωὴν μου. Μακάριοι: οἵοις ἐπέρχαντον τὸν πλοῦν αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἔχεινωσι τοῦ λιμένος, διστοιχοὶ δὲν ἔτισσαν ἡμέρας ἀναρρητοῖς, ὡς ἔγρατοι.

» Οἱ Εὐρωπαῖοι, διάγνοντες διηγειῶς τὸν βίον αὐτῶν ἐν ταραγῇ καὶ φροντίδι, ἀναγκάζονται νὰ οἰκοδομήσουν ἐκυτοῖς τὰ ἐρημοτήρια ταῦτα. 'Οσο πλέον ἡ καρδία ἡμῶν εἶναι πολυτάραχος καὶ μετὰ τὴν θερύνσην, τοσούτῳ θελγεῖ αὐτὴν ἡ μόνωσις καὶ ἡ γαλήνη. Τὰ αὐτὰ ταῦτα καταρύγια, ἀνεῳγμένα εἰς τοὺς δυστυχεῖς καὶ τοὺς ἀδυνάτους, κρύπτονται πολλάκις ἐντὸς κοιλάδων, ὃν τὸ ὄψις φέρει εἰς τὴν καρδίαν τὴν ἀόρτετον συναίσθησιν τῆς δυστυχίας καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς καταρυγῆς. 'Εκιστε ἀνακαλύπτεις αὐτὰ καὶ ἐπὶ ἀναπεπταμένων θέσεων, ἐνθαῦθι τοικευτικὴ ψυχὴ, ὡς φυτὸν τῶν ὄφεων, φαίνεται ὑψηλάνη πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἵνα τῷ ἀναπέιψῃ τὸ

» Βλέπω εἰσέτει τὴν μεγαλοπρεπὴν ἔνωσιν τῶν δα-

σῶν καὶ τῶν νημάτων τῆς ἀρχαίας ἐκείνης μονῆς, ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ ἔγκατακρύψω τὴν ζωὴν μου, ἀπαλλαττόμενος τῶν περιπτειῶν τῆς εἰμαρμένης. Περιφέρομαι εἰσέτι ἐπερίος εἰς τὰ μεμονωμένα καὶ ἡγιώδη κελίσ. "Οτε ἡ σελήνη ὑπερφώτει τὰ στηρίγματα τῶν ἀψίδων, καὶ ἡ σκιὰ αὐτῶν διεγράφετο ἐπὶ τῶν ἀπέναντι τοίχων, ἵσταμην καὶ ἔμερους τὸν σταυρὸν τὸν σημιτοῦντα τὸ πεδίον τοῦ θανάτου, καὶ τὰ ὑψηλὰ χόρτα, τὰ φυόμενα μεταξύ τῶν ἐπιταφίων λίθων. "Η δέα τῶν τάφων, διόπου οἱ κεκοιμημένοι μετέβησαν ἀπὸ τὴν σιωπὴν τῆς ζωῆς εἰς τὴν σιωπὴν τοῦ θανάτου, ἐπλήρουν πολλῆς πρὸς τὴν γῆν ἀηδίας τὴν καρδίαν μου!

» 'Αλλ' εῖτε δι' ἀστασίν χαρακτῆρος, εῖτε ἐξ προλήψεως κατὰ τοῦ μοναστικοῦ βίου, μετέβαλα τούτους. 'Απεράσιτα νὰ παρηγορήθω. 'Ησπάσιην τὴν ἀδελφήν μου, τίτις μ' ἔθλιψεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μετὰ συγκινήσεως, παρεμφεροῦντας τὴν χασαῖς, ὡς εἰ ἦτο εὐτυγχής χωριζούμενη ἀπ' ἐμοῦ. Θλιβεροί τότε σκέψεις ἐνέπλησαν τὴν καρδίαν μου περὶ τῆς ἀστασίς τῶν ἀνθρωπίνων συμπαθειῶν!

» 'Ἐν τούτοις, μεττὸς ζέσεως, ωραῖτα μόνος εἰς τοῦ κόσμου τὸν τρικυμιώδη ὥκεανόν, οὐ καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ὑψάλους ἡγγόνουν. 'Επετέρθην κατὰ πρώτον τοὺς μηκέτεις ὑπάρχοντας λαούς. 'Εκάμησα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἑλλάδος, τόπων ἐνδόξων καὶ ἀειμήτων, διόπου τὸ ἀνάκτορα κείνυται τεθαμμένα ἐντὸς τῆς κόνεως, καὶ τὰ μανιστικά τῶν βατιλέων καλύπτονται ὑπὸ τὰς βάσους. "Ω τῆς ἴσχύος τῆς φύσεως, καὶ τῆς ἀσθενείας τοῦ ἀνθρώπου! Κλωνίον χόρτου διαπερᾶς πολλάκις τὸ σκληρότερον μάρμαρον τῶν τάφων τούτων, διεράπλαντες οἱ κείμενοι τείνεωτες, οἱ τοσούτον ἴσχυροι, αύδεποτε θέλουσιν ὑπεγείρεις!

» Ποτὲ καὶ ποῦ, ὑψηλὴ τὶς στήλη ἐφαίνετο μόνη εἰς ἔγημόν τινα, ὁρθουμένη διόπου ἐνίστειται μεγάλη τὶς ίδεα εἰς ψυχὴν, τὴν διοίσαν τὴν μάτην τὸν κρόνος καὶ αἱ δυστυχίαι.

» 'Εμελέτων ἐπὶ τῶν μηημένων τούτων, κατὰ πάσας τὰς ὄψας καὶ τὰς περιπτώτεις τῆς ζωῆς. Νῦν μὲν ὁ αὐτὸς ἥλιος, ὁ ἐπιφωτίσας καταβαλλόμενα τὰ θεμέλια τῶν πόλεων ἐκείνων, ἔδυε μεγαλοπρεπῶς ἐνώπιον μηδεὶς ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν, νῦν δὲ ἡ σελήνη, ἀνατέλλουσα εἰς οὐρανὸν ἀνέφελον, μεταξύ δύο ἡμιθραύστων τεφροδόχων καλπῶν, μοὶ ἐδείκνυε τοὺς ὡγροὺς τάροντας. Πολλάκις, ὑπὸ τὰς ἀττίνας τοῦ ἀστέρος τούτου τοῦ διεγείροντος τὰς ὄντειρώζεις, ἐγόμισα διὰ βλέψω τὸ πνεῦμα τῶν ἀναμνήσεων πληττίον μου καθήμενον ἐν συνουσίᾳ.

» 'Αλλ' ἐθαρρύθην ἀναπλάπτων μηνόσα, διόπου δὲν εἶμεικον εἰμὴ κάνων ἔνοχον. 'Η μέλησα νὰ ίδω ἐάν εἰς τὰς ζέσεας γενεὰς ἔμελλον ν' ἀπαντήσω πλεισταὶς ἀρετὰς ἢ ὅλιγωτέρας δυστυχίας. Περιερχόμενος ποτε ἐν μεγάλῃ τινὶ πόλει, διέσην διπισθεὶς ἀνάκτορος, κειμένου εἰς ὄβλιον μεμονωμένην καὶ ἔσημον.

» 'Εκεῖ εἰδὼς ἀγδριώντα δεικνύοντα διὰ τοῦ δακτύ-

λου τόπον όνομαστὸν ἐπὶ θυσίᾳ (*). Ἡ σιωπὴ τοῦ μέρους μὲ κατέπληξε· μόνος ὁ ἄνεμος ἔθρήνει περὶ τὸ τραγικὸν μνημεῖον, ἐργάται τινες ἡταν κατακεκλιμένοι μετ' ἀδιαφορίας παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἀνδριάντος, ἢ ἐλατόμουν συρίζοντες. Ἡρώτησα τί ἐδήλου τὸ μνημεῖον ἐκεῖνο· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν μόλις ἔγγνωριζον, οἱ δὲ ἥγιοιον δλῶς τίνα καταστροφὴν ἐνέφανεν.

» Ιδοὺ, εἶπον ἐν ἐμαυτῷ, ιδοὺ ἢ ἀληθινὴ σημασία τῶν συμβάντων τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου! Ποὺ οἱ ἀνθρες ἐκεῖνοι περὶ ὧν ἐγένετο τὸ σοῦτος λόγος; Ἐν βῆμα τοῦ γρόνου καὶ ἡ ὅψις τῆς γῆς μετήλλαξεν.

» Άνεγκήτητα ιδίως, κατὰ τὰς περιτγήσεις μου, τοὺς καλλιτέχνας καὶ τοὺς θείους ἐκείνους ἄνδρας, οἵτινες ψάλλουσιν ἐπὶ τῆς λύρας αὐτῶν τοὺς θεοὺς καὶ τὴν εὔδαιμονίαν τῶν εὐνομουμένων λαῶν, καὶ τὴν θρησκείαν καὶ τὰ μνήματα.

» Οἱ ὄκαδοι οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς θείαν γενεάν. Εἴναι κάτοχοι τοῦ μόνου ἀναμφισβοτήτου χαρίσματος ὅπερ ὁ Ἱψίστος ἐδιαρήτατο τῇ γῇ. Ὁ βίος αὐτῶν εἴναι ἀπλοῦς ἀμα καὶ ὑπερφυῆς. Τμοῦνται τοὺς θεοὺς στόματι χρυσῷ, καὶ εἴναι οἱ ἀτραλέστεροι τῶν θυητῶν. Λαλοῦσιν, ώς οἱ ἀθάνατοι, ἢ ὡς τὰ νήπια. Ἐρυθρεύουσι τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ τ' ἀπλούστερα φαινόμενα τῆς ζωῆς δὲν δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν. Εχουσι θαυμασίας, περὶ θανάτου ἐννοίας, καὶ ἀποθνήσκουσιν ὡς νεογνά.

» Εἰς τὰ δρη τῆς Καληδονίας, ὁ τελευταῖος βάρδος τῶν Ἕρημων ἐλείνων μοὶ ἐψαλε τὰ ἐπη, δι' ὧν εἰς ήρως παρηγόρει ἀλλοτε τὸ γῆρας αὐτοῦ (*). Ἐκαθήμεθα ἐπὶ τεσσάρων λίθων, οὓς περιεκάλυπτε τὸ βρύον· χείμαρρος ἔρθεεν ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν ἢ ἔρφος ἔβοσκεν οὐ μακρὰν μεταξὺ τῶν ἐρειπίων πύργου, καὶ ὁ ἄνεμος τοῦ πόντου ἐπνεεν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Κόνας. Νῦν, ἡ χριστιανικὴ θρητκεία, θυγάτηρ ἐπίστης τῶν ὑψηλῶν ὄρέων, ἐττῆσε σταυρούς ἐπὶ τὰ μνημεῖα τῶν ἥρωών τῆς Μορθάνης καὶ ἔκρουσε· τὸ ψαλτήριον τοῦ Δαυΐδη παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ γειμάρρου, διον ἔθρήνει ἡ λύρα τοῦ Ὁσιανοῦ. Εἰρηνεκή, διστροφαὶ τῶν φιλοπόλεμοι αἱ θεότητες τῆς Σαλμᾶς, ἡ θρητκεία αὐτη φυλάττει ποίμνια ἐνθα ὁ φεγγάλιπης συνεκρότει μάχας, καὶ διέσπειρεν ἀγγέλους εἰρήνης εἰς τὰ νέφη, εἰς δὲ κατώκουν φάσματα ἀνθρωποκτόνα.

» Η ἀρχαία καὶ τερπνὴ Ἰταλία μοὶ παρέστησε τὴν πληνὸν τῶν ἀριστουργημάτων αὐτῆς. Μεθ' ὁπίσιου ἀγίου καὶ ποιητικοῦ τρόμου περιεπλανώμην ἐκτὸς τῶν ἀπεράντων ἐκείνων οἰκοδομῶν, τῶν καθιερωμένων ὑπὸ τῆς θρησκείας καὶ τῶν τεγχῶν! Οποῖος λαδούρεινθος στηλῶν! ὅποια διαδοχὴ πτοῶν καὶ ἀκιδῶν! Πόσον δὲ εἴναι θελείνοες οἱ θόρυβοι οἱ ἀντυγοῦντες ὑπὸ τοὺς θόλους ἐκείνους τοὺς ἀπεράντους. Ομοιάζουσι τὸν φλοιόσσον τῶν θαλασσιών κυ-

μάτων ἢ τὸ ψιθύρισμα τῶν ἀνέμων εἰς τὰ δάση, ἢ τὴν φωνὴν τοῦ ἱψίστου ἐντὸς τοῦ ναοῦ αὐτοῦ! Ὁ ἀρχιτέκτων οἰκοδομεῖ, οὔτως εἰπεῖν, τὰς ἁνοίσες τοῦ ποιητοῦ, καὶ καθιστᾷ αὐτὸς ψηλαφητὰς εἰς τὰς αἰσθήσεις.

» Εν τούτοις τί ἐδίδαχθην μέχρι ἐκείνου μετὰ κόπους τοιούτους; Οὐδὲν βέβαιον μεταξὺ τῶν ἀρχαίων, οὐδὲν καλὸν μεταξὺ τῶν νεωτέρων. Τὸ παρελθόν καὶ τὸ ἐνεστώς εἴναι ως δύο ἀνδριάντες ἀτελεῖς. Ο μὲν αὐτῶν ἀνετκάρη ὅλως ἡ φωτηριασμένος ἐκ τῶν ἐρειπίων τῶν αἰώνων, ὁ δὲ στερεῖται εἰσέτι τῆς τελειοποιήσεως τοῦ μέλλοντος.

» Ἀλλ' ίσως, γηραιοὶ φίλοι μου, ὑμεῖς ίδίως οἱ οἰλοῦντες τὴν ἔρημον, θυμαράζετε, ὅτι ἐν τῇ διηγήσει τῶν ὁδοιποριῶν μου, οὐδὲ ἀπαξ ἐλάλησα περὶ τῶν μνημείων τῆς φύσεως; Ἡμέραν τινὰ, ἀνηλίθου εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Αἰτνης, ἡ φαιστείου καίοντος ἐν μέσῳ νήσου τινός. Εἶδον ἄνωθεν ἐμοῦ τὸν ηλεόν ἀνατέλλοντα εἰς τὸ ἀπειρόν, ὑπὸ δὲ τοὺς πόδας μου κατώπτευσα τὴν Σικελίαν συσπειρομένην ὡς τις αγριεύοντας καὶ τὴν θάλασσαν ἐξελισσομένην εἰς τοὺς ὄρες ζοντας. Εν ταύτῃ τῇ καθέτῳ ἐπόψει τῇ εἰκόνος, οἱ ποταμοὶ ἐραίνοντό μοι ὥστε γραμμαὶ γεωγραφεῖαι, καὶ κεχαραγμέναι ἐπὶ χάρτου. Κινέντισα δὲ τὰ βλέμματά μου κ' ἐντὸς τοῦ χρατῆρος, οὗ ἀνεκάλυπτον τὰ φλογόσητα σπλάγχνα, ἐν τῷ μέσῳ ἀτμῶν μέλανος καπνοῦ.

» Η Νερνίας πεπληρωμένος παθῶν, καθήμενος εἰς τὰ γείλη θρησκείου, καὶ κλαίων τοὺς θυητοὺς, οἱ μόλις διέκρινεν ὑπὸ τοὺς πόδας του τὰς οἰκήτεις, εἴναι βεβαίως, ὡς σεβάσμιοι γέροντες, δέξιος τοῦ οἰκτοῦ ὑμῶν! Ἀλλ' ὁ πως δήποτε κρίνετε περὶ τοῦ Ἱεναίου, εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην εὑρίσκετε τὴν τοῦ χρατῆρος αὐτοῦ καὶ τοῦ βίου. Οὐτω, δι' ὅλης τῆς ζωῆς μου εἶγον ἐνώπιον μου πλάσιν ἀπειρον μὲν, μόλις δ' ὁρατήν, καὶ ἐν ταυτῷ ἀδύσσον χαίνουσαν ὑπὸ τοὺς πόδας μου. . . .

Λίστης ὁ Ήρεναῖος ἐπιώπητε καὶ ἐδιδίσθη εἰς σύνονταν. Ο Σουηήλ ἐθεώρει αὐτὸν μετ' ἀκριβήσεως, ὁ δὲ γηραιοὶ καὶ ἀόμματος σαργήν, οὗτοις δὲν ἡκουει λέγοντος τοῦ νεανίου ἡγνόει τί νὰ συμπεράνῃ. Ο Ήρεναῖος προςήλου τοὺς ὁφθαλμοὺς ἐπὶ ὄμάδος Ἰνδῶν, διερχούμενων εὐθύμως τίν πεδιάδα. Λέρνης ἡ φυτειογνωμία αὐτοῦ λαμβάνει ἐκφρασιν τρυφεράν, δάκρυα ρέοντας ἀπὸ τῶν ὁφθαλμῶν του καὶ ἀνακράζει. « Ω εὔτυχεῖς Ἀγριοί! διατέ δὲν δύναρεις ν' ἀπολαύτω τῆς εἰρήνης ὑμῶν! » Εγὼ μὲν περιέτρεψα γον ἀνωφελῶς τοτερύτας γώρας, οὐρεῖς δὲ καθήμενοις ήσύχως ὑπὸ τὰς δρῦς τῶν ὑμετέρων δρυμῶν, ἀφίνετε ἀμέρεμνοις νὰ ῥέωσιν αἱ ήμέραις ὑμῶν, καὶ ἐφύλαντες κάλλιον ἐμοῦ εἰς τὴν σοφίαν, ώς τὸ νήπιον μεταξὺ τῶν παιγνίων καὶ τοῦ ὑπνου. Εὰν η μελαγχολία ἐκείνη, ήν γεννῆται ὑπέρμετρος εὐτυχία, κατελάμβανε ποτε τὴν ψυχὴν ὑμῶν, ἐν τάχει ἀπηλάττεσθε τῆς στιγματίας λύπης ταύτης, καὶ τὸ βλέμμα ὑμῶν ὑψηλούντες εἰς τὸν οὐρανὸν ἐγκατέτειτε μετὰ συντριβῆς τὸ ἄγνωστον ἐκεῖνο ὅν, τὸ ὃ ὅποιον ἐλεοῖ τὸν δύστηγον Ἀγριον ο.

(*) Βν Λονδίνω, σπισθεν τοῦ White Halle, ὁ ἀνδριάς Καρόλου τοῦ Β'.

(**) Ο Όσιανός.

‘Η φωνὴ τοῦ Ἱερείου ἔξέπνευσε καὶ πάλιν, καὶ τῇ τοιαύτῃ συναλλαγῇ ἐδιδόν πλεῖστον ἡ ὅστιν ἐλάμ-
πονεανίκης ἔκλινε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στῆθος/ Εανον. Οἱ περιυκλοῦντές με οὔτε ὑψηλὴν γλῶσσαν,
τοῦ. ‘Ο Σαγτὰς ἔκτεινων τοὺς βραχίονας ἐν τῷ σκό-
τει τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ λαμβάνων τὴν χεῖρα τοῦ
υἱοῦ του, ἐρώντες μετὰ συγκινήσεως· « Οὐέ μου!
ἀγαπητὲ οὐέ μου! » Ακούων τοὺς λόγους τούτους,
ὁ Ἰεναῖος συνηλθε καὶ ἐρυθριῶν ἐπὶ τῇ ταραχῇ αὐ-
τοῦ, ἔζητητε συγγνώμην παρὰ τοῦ γέροντος, ὁ δὲ
εἶπε· « Τέκνον μου αἱ ὄρραι καρδίας ὡς ἡ καρδία
ἡ σου, ἀδύνατον νὰ ἥνται οἴσαι καὶ διαλατέ ἀλλὰ
νὰ ταπείνωσον τὸν γαρακτῆρά σου, τὸν τοσαῦτά σοι
νὰ προξενήσαντα δεινά. ‘Εὰν ὑποφέρῃς πλέον τῶν ἀλ-
λων ἔνεκα τῶν πραγμάτων τῆς ζωῆς, μὴ ἀπόρει. ’Ἐν
τῇ μεγαλόφρονι ψυχῇ πλειστέρᾳ θλίψις ἡ ἐν μ-
αρᾷ τινι περιέχεται. Δέγε τὰ συμβάντα σου. Γνω-
σορίζεις ὅτι εἰδα τὴν Γαλλίαν καὶ ὅποιοι δεσμοί
μὲ συνδέουσι μετὰ τοῦ τόπου ἐκείνου. Εἰπέ μοι
περὶ τοῦ μεγάλου Ἀρχηγοῦ αὐτῆς, τοῦ ὅποιου ἐ-
ν πετεύθην τὴν μεγαλοπρεπῆ καλύβην. Τέκνον μου τὸ πρόσωπον πλέον γαλήνιον. Αἱ ὑπόκωφοι κραυ-
γαὶ, αἱ βοῶσαι ἔξωθεν, ἥταν ὡς τὰ κύρατα τῶν πα-
τέρων καὶ αἱ τρικυριαὶ τοῦ κόσμου, ἐργόμεναι νὰ ἐκ-
πνεύτωσιν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ναοῦ τοῦ Κυρίου.
η κοσμεῖται πλέον ὑπὸ τοῦ ἰδίου φυλλώματος, ἀλλ’ “Ψιστε Θεέ! ὁ ἴδιον τὰ δάκρυα μου, φέοντα κρυ-
ψίας εἰς τοὺς ἵεροὺς ἐκείνους χώρους, ποσάκις προσ-
έπεσάν σοι δεόμενοι. Ἰνα μὲ ἀπαλλάξης τοῦ φορτίου
τῆς ζωῆς ἡ μεταβάλησις ἐν ἐμοὶ τὸν παλαιὸν ἀν-
θρωπον. Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἡσθάνη τὴν ἀνάγκην
ν ἀναγεννηθῆ, νὰ ἐπαναλάβῃ νεότητα, λουόμενος
εἰς τὰ φεῖθρα τοῦ χειμάρρου, ν ἀναβαπτίσῃ τὴν ψυ-
χὴν αὐτοῦ εἰς τὴν κρήνην τῆς ζωῆς; Τίς δὲν νο-
μίζει ἐκυρώντας τὴν φερημένον ἐκ τοῦ φορτίου τῆς
ἰδίας διαφθορᾶς καὶ ἀνάζειν νὰ πράξῃ γενναῖον τι
η εὐγενεῖς ἡ δίκαιον;

η Τὸ ἐσπέρας, δὲ τὸ ὑπέστρεφον εἰς τὸν οἶκόν μου,
Ιστάμην ἐπὶ τῶν γεφυρῶν καὶ ἐμεώμην τὴν δύτειν
τοῦ ἡλίου. ‘Ο φωστήρ, φλέγων τοὺς ἀτμοὺς τῆς
πόλεως, ἐφαίνετο δονούμενος βραδέως ἐπὶ πεδίου
ὑγροῦ, παριστῶν οὔτω τὴν κίνητιν οἰονεὶ τοῦ ὥρο-
λογίου τῶν αἰώνων! ’Δμα δὲ τῇ νυκτὶ ἐπηρχόμην
εἰς τὸν οἶκον διὰ λαβυρίνθου ὄδῶν ἐρήμων. ‘Ορῶν
τὰ φωτὰ εἰς τὰ κατοικίας τῶν ἀνθρώπων, μετεφε-
ρόμην νοερῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν σιηγῶν τῆς θλίψεως
η τῆς χαρᾶς, οἵσας ἐφώτιζον αὐτὰ, καὶ ἐλεγον, δὲ
ὑπὸ τοσαῦτας στέγας κατοικουμένας οὐδὲν εἶχον
φίλον! ’Ἐν τούτοις, ἡ ωρα ἐσήμαινεν ἐρήμων εἰς
τὸν γατθικὸν πύργον, καὶ ἐπανελαμβάνετο ἀλλη-
λοδιαδόχως εἰς δια τὰς ἐκκλησίας. Οἶμοι! ἐκάστη
ωρα ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἀνοίγει ἐν τά-
φον καὶ εἴναι ωρα δακρύων!

η ‘Ο βίος οὗτος, δοστις μ’ ἔθιελε τὸ πρῶτον, δὲν
ἔραδύνε νὰ μὲ βαρύνῃ. ’Απηύδησα ἐκ τῆς ἐπανα-
λήψεως τῶν αὐτῶν σκηνῶν καὶ ἴδεων. Διηρεύνητα τὴν
καρδίαν μου περὶ τῶν θελήσεων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν
μου, καὶ ἡγνόουν τὶ θειελον καὶ τὶ ἐπειθύμουν. Αἴ-
φης ἐνόμισα ὅτι ὁ βίος τῶν δασῶν θέλει μ’ εὐα-
λήλησα νὰ φιθῶ εἰς κόσμον ἀδιάφορον. ‘Η ψυχὴ ρεττήσει. Καὶ ἴδού, ἀποφασίζω νὰ περάνω εἰς ἀ-
μου, ἀκατάβλητος εἰσέτι ὑπὸ τῶν παθῶν, ἔζητε γροτικὴν ἐξορίσην στάδιον, ὅπερ μόλις ἡρχιστα καὶ
ὄγ τι πρὸς ὃ ν ἀφοσιωθῆ, ἀλλ’ ἔγγων ταχέως διενέκτησε τὴν κατηνάλωσα ἥδη ὅλους αἰῶνας.

η Ο ἀδελφὸς τῆς Ἀμαλίας καταπραύνθεις ὑπὸ τῶν
λόγων τούτων, ἐπανέλαβεν οὕτω τὴν διακοπεῖσαν
διήγησίν του.

η Οἶμοι, πάτερ μου! Οὐδὲν ἔχω νὰ εἴπω περὶ τοῦ
ἐνδόξου ἐκείνου αἰῶνος· εἶδον μόνον τὰς τελευταίας
αὐτοῦ ἡμέρας, παῖς ἔτι δὲν. Κατόπιν αἰφνιδίας καὶ
καταπληκτικῆς μεταβολῆς, τὰ πάντα ἔξεχλιγναν
ἄμα καὶ ἔξηχρειώθησαν — ἡ μεγαλοφυΐα, ἡ θρη-
σκεία, τὸ πρός τους νόμους σέρδας».

η Εἰς μάτην λοιπὸν ἡλπίσα νὰ εῦρω ἐν τῇ πα-
τρίδι μου, ἐν ἡ ἐπανῆλθον, μέσον δι’ οὐ νὰ κατα-
πράννω τὰς ἀντυγίας μου καὶ τὴν ζέστην ἐκείνην τῶν
ἐπιθυμιῶν, ἥτις μοὶ παρακολουθεῖ πάντοτε καὶ παν-
ταχοῦ. ’Ἐκ τῆς σπουδῆς τοῦ κόσμου μηδὲν διδαχθεῖς,
δὲν εἴχον πλέον τὴν ἡμερότητα κάνεις ἀγνοίας.

η ‘Η ἀδελφὴ μου, διά τινος διλῶς ἀνεξηγήτου
διεγωγῆς, ἐραίνετο ἀρετούμενη νὰ μὲ ἀνιᾶ. ’Απεδή-
μησεν ἐκ Παρισίων μετρὸν πρὸ τῆς ἀφίξεως μου.
Τῇ ἐπέστειλον ὅτι ἔμελλον προσεγγῆσαι νὰ μεταβῶ
εἰς συνάντησίν της, ἡ δὲ μοὶ ἀπεκρίθη μετὰ σκου-
δῆς, ἵνα μὲ ἀποτρέψῃ τὴν ἀποφάσεως μού, τῇ
προφάσει, διτι ἡγνόεις εἰς ποῖον μέρος θέλουν κα-
λέσει αὐτὴν αἱ ὑποθέσεις της. ’Οποίας θλιβερὰς σκέ-
ψεις δὲν ἐσκέψην τότε περὶ τῆς φιλίας, ἥτις ἡ μὲν
παρουσία ψυχραίνει, ἡ δὲ ἀπουσία ἐξαλείφει, ἥτις
ἐντέγειται εἰς τὴν δυστυχίαν, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον
εἰς τὴν εύτυχίαν!

η Οὕτω λοιπὸν εὐρέθην πλέον ἔρημος καὶ ζένος
τῇ πατρίδι μου παρ’ ὅσον ἡμην εἰς τὰ ζένα.
’Ηθέλησα νὰ φιθῶ εἰς κόσμον ἀδιάφορον. ‘Η ψυχὴ ρεττήσει. Καὶ ἴδού, ἀποφασίζω νὰ περάνω εἰς ἀ-
μου, ἀκατάβλητος εἰσέτι ὑπὸ τῶν παθῶν, ἔζητε γροτικὴν ἐξορίσην στάδιον, ὅπερ μόλις ἡρχιστα καὶ
ὄγ τι πρὸς ὃ ν ἀφοσιωθῆ, ἀλλ’ ἔγγων ταχέως διενέκτησε τὴν κατηνάλωσα ἥδη ὅλους αἰῶνας.

» Ἡσπάσθην καὶ τὸ σχέδιον τοῦτο μετὰ τῆς σταγμῶν τούτων. Ὅτε μὲν ἐπεθύμουν νὰ ἥμαται τοῖς ζέστεροις ἔκεινης ἦν ἐπιδεικνύσαι εἰς πᾶσαν ἀπόφασιν μου, ἕτρεξα γὰρ ἐνταριασθῶ εἰς καλύβην, διπώς ἀπεδήμητα ἄλλοτε ἵνα περιέλθω τὴν οἰκουμένην. Μὲν ἐλέγχουσιν ὅτι ἔχω κλίσεις ἀστάτους, ὅτι δὲν μὲν θέλνεις ἐπὶ πολὺ ἡ αὐτὴ γίνεσθαι, ὅτι εἶμαι θῆμα φρυγασίας σπειδούσης ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ τέρπητα τῶν ἡζήσιων, ὧτεὶ ἔτιάρωνεν αὐτὴν ἡ διάρκεια των μὲν ἐλέγγονται ὅτι ὑπερβαίνω πάντοτε τὸν ὄρον, πρὸς ὃν δύναμαι νὰ φέρω. Οἶμαι! καὶ ἐγὼ δὲν ζητῶ, εἴμην ἄγνωστόν τι ἀγαθόν; Ήντας σφάλμα μου ἐξα πανταχοῦ εὐρίσκω δῆτα, ἐὰν δὲν ἔγη ἀξίαν δι' ἐμὲ πᾶν πεπερασμένον; Αἰσθάνομαι δῆμας, ὅτι ἀγαπῶ τὴν μονοτονίαν τῶν αἰσθημάτων τῆς ζωῆς, καὶ εἰ εἶχον τὴν μωρίαν νὰ περιστούσῃ τῇ εὐτυχίᾳ, θὰ ἔγινον αὐτὴν εἰς τὴν εὖτε.

» Ἡ ἀπόλυτος μόνωτις, καὶ ἡ θεὰ τῆς φύσεως μὲν ὑθίσαν ταχέως εἰς ἀπεριγγραπτόν τινας διάθετιν. Μή ἔγων ἐπὶ γῆς τυγχενεῖς ἢ φίλους, ἀνέραστος εἰσέτι κατεβαρυνόμην, οὗτος εἰπεῖν, ἀπὸ περίσσειν τοις μου, καὶ ἡσθόμην ὧτεὶ δύσκας λάθις καταρρέοντας εἰς τὴν καρδίαν μου. "Ἄλλοτε δὲ ἀφίνα κραυγὰς ἀκουσίας, καὶ οἱ δυνατοὶ ἐτέραττον ἐπίστης τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας μου. "Απλήρωτον ἔμενε τὸ κενὸν τῆς ὑπάρξεως μου. Κατέβαινον εἰς τὴν κοιλάδα, ἀνηργόμην ἐπὶ τοῦ ὄρους, καλῶν δι' ὅλων τῶν δυνάμεων τῶν ἐπιθυμιῶν μου τὸ ἴδανικὸν πλάτημα τοῦ ἀνυπάρκτου ἐρωτός μου. "Ἐνηγκαλιζόμην αὐτὸς τοὺς ἀνέμους, ἐνόμιζον ὅτι ἡ κουνού τῆς φυσῆς αὐτοῦ εἰς τὸν θηῆνον τῶν δύσκων τὰ πάντα ἤταν τὸ φάσμα ἐκεῖνο — καὶ οἱ ἀστέρες εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ τῆς ζωῆς ἐν τῇ κτίσει.

» Εἶχε τὰ θέλητρα αὐτῆς ἡ κατάστασις αὐτη̄ ἡ ἔμπλεως νῦν μὲν γαλήνης, νῦν δὲ ταραχῆς καὶ θορύβου, καὶ ἄλλοτε πενίας καὶ ἄλλοτε πλούτου. "Εκάμητά ποτε παρὰ τι δύσκιον καὶ ἐτερόπομην ἀποφυλλίζων κλῖνα ἰτέας ἐντὸς τῶν διειθρών του. "Απέδιδον μίαν ἰδέαν εἰς ἔκαστον φύλλον, δικεφάλητη τὸ διάδημά του κατόπιν αἰρνιδίας τεινὸς ἀνατρεπῆς, δὲν ἐπαγγείλοντας ἀγωνίαν τῆς ἐμῆς πρὸς πάτεταν περιπέτειαν, ἀπειλούσαν τὰ λειψανα τοῦ κλάδου μου. "Ω τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυντικίας! ώ τῆς ἀείποτε νηπιαζόυστης καρδίας τοῦ ἀνθρώπου! Κίς τοτοῦτον νηπιότητος κατατίθεινε τὰ μεγαλοπρεπὲς ἡμῶν λογικὸν! Ηόσοι τῶν θηῆτῶν δὲν ἔξαρτῶσι τὴν εἰμαρμένην τῶν εἰς πράγματα ἐπίστης μικροῦ λόγου, ώς τὰ φύλλα ἐκεῖνα τῆς ἰτέας μου;

» Ἀλλὰ πῶς γὰρ παραπτήτω τὸν ὄγλον ἐλεῖνον τῶν στιγματίων συναισθήσεων, αἵτινες μὲν κατεκάμηνον εἰς τὰς ὥρας τοῦ περιπάτου μου; Οἱ ἡγούμενοι παθῶν ἐντὸς τοῦ κενοῦ καρδίας μεμονωμένης ὅμοιαζούσι τὸν μινυριτιμὸν τῶν ὑδάτων καὶ τὴν βοὴν τῶν ἀνέμων, θορυβούστων εἰς τὴν σιωπὴν τῆς ἐρήμου. "Απολαύσεις μὲν αὐτῶν, ἀλλ' ἀδυνατεῖς νὰ τοὺς νὴ οὐρανία! "Ηθελον προσπέσει ἐνώπιον σου, εἴτα ἐναγκαλιζόμενός σε, ηθελον παρακαλέσει τὸν Αἰώνιον·

» Τὸ φύινόπωρον μὲν κατέλαβεν ἐν μέσῳ τῶν δι-

τῶν πολεμιστῶν ἔχειναν τῶν πλανημένων ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνέμων, τῶν συνέρφων καὶ τῶν φασμάτων, ὅτε δὲ ἐφύόνουν τὴν μοίραν καὶ αὐτοῦ τοῦ πομένος, ὃν ἔθλεπον θάλποντα τὰς γεῖρας εἰς τὸ τακενών πῦρ τῶν θάμνων, τοὺς ὅποιους ἀνήπτεν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δάσους. "Ηιουσον τὰς μελαγχολικὰς ἀδάσ του, αἵτινες μὲν ἐνεθύμιζον ὅτι πανταχοῦ γῆς, τὸ φυσικὸν ἀστικόν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι θρηνῶδες, καὶ αὐτὴν ἔτι ἐκφράζον τὴν εὐτυχίαν. Η καρδία ἡμῶν εἶναι ἀτελές τι μουτεκὸν ὅργανον, λύρα, ἀρ' ἡς ἐλλείπονται χορδαί, καὶ δι' ἣς ἀναγκαζόμενα νὰ ἐκφράζωμεν τοὺς φθόγγους τῆς γαρᾶς ἐπὶ ἡχῶν καθιερωμένων εἰς τὴν θλίψιν.

» Τὴν ἡμέραν ἐπλανώμην ἐπὶ μεγάλων ἐρεικῶν τριζομένων ἀπὸ δάση Καὶ τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα ἐδίδε τροφὴν εἰς τοὺς δεμβασμούς μου φύλλον ἔηρὸν διεωρόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, καλύπτη, ἡς ὁ καπνὸς ὑψοῦτο ἐπὶ τῶν γυμνῶν κορυφῶν τῶν δένδρων, τὸ διόνυον τὸ τρέμον ἐπὶ κορμοῦ δρυὸς, βράχος μεμονωμένος, λίμνη ἐρημικὴ ὅπου δὲ ξηρὸς σχοῖνος ἐμορύζει. Τὸ μονῆρες κωδωνοστάσιον, αἰωρούμενον μαχράν εἰς τὴν κοιλάδα, πολλάκις εἰλκυσε τὰ διέμεματά μου. Πολλάκις ἡκολούθησα διὰ τῶν ὄφιστων τὰ μεταβατικὰ πτηνὰ, τὰ ἱπτάμενα ὑπεράνω τῆς κεραλῆς μου. "Επλαττον ἐν τῇ φαντασίᾳ μου τὰς ἀγνώστους ἀκτὰς, τὰ μεμακρυτιμένα κλιμάκτα ἔγκα μετέβαινον. "Επειθύμησα νὰ πετῶ καὶ ἐγὼ ἐπὶ τῶν πτερύγων τῶν. Κρυφία τις καὶ ἀγνωστος εὐχὴ μὲν ἐνσάντειν. "Ενόσουν, διεὶς καὶ ἐγὼ δὲν ἥμην ἄλλο ἢ ὅδοις πόρος, ἀλλὰ φωνὴ οὐρανόθεν ἐφαίνετο λέγοντά μοι καὶ "Ανθρώπε, ή δῶσα τῇς ἀποδημίας σου δὲν ἥλθε, καὶ περίμενον ἵνα ἐγερθῇ τὸ πνεῦμα τοῦ θανάτου, καὶ εἰ τότε τακύεις τὰς πτέρυγάς σου πρὸς τὰς ἀγνώστους χώρας τὰς ὄποιας ἡ καρδία σου ἐπιζητεῖ· "

» Σπεύσατε, χαιρῶντες ἐπιθυμητοί, οἱ μέλλοντες εἰναὶ φέρετε τὸν θεντίον εἰς τὰς ἐκτάσεις ἄλλης τῆς ζωῆς· » Καὶ λέγων ταῦτα, ἔρχονται ταχύπονος, τὸ πρόσωπον ἔγων περλογωμένον, τὴν κόρην εἰς τοὺς ἀνέμους ἀφειμένην, ἀναιτίητῶν πρὸς τὴν βροχὴν τὸν παγετοῦς, οἵονει τελῶν ὑπὸ γοητείαν τινὰ, δηπταζόμενος καὶ ὡταπερ κατεχόμενος ὑπὸ τοῦ δαιμονος τῆς καρδίας μου.

» Τὴν νύκτα, διεὶς ὁ βορρᾶς ἔσσετε τὴν καλύψην μου, καὶ ὁ νετὸς ἐπιπτε ποταμῆιὸν ἐπὶ τῆς στέγης μου, καὶ διὰ τοῦ παραβύρου μου ἔβλεπον τὴν σελήνην διασχίζουσαν τὰ πεπυκνωμένα νέρη, ὃς πλοιόν τι ὁγρόν παλαῖον μετὰ τῶν κυμάτων, ἐνάμιζα διεὶς ἡ ζωὴ ἐδιπλατιάζετο εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου, διεὶς εἶχον τὴν δύναμιν νὰ δημιουργήτω κόσμους. "Α! ἀν ἐδυνάμην νὰ μεταδώσω εἰς ἄλλους τὰς παραφοράς μου ἐκείνας! "Ω Θέέ! ἀν μὲν διδιδεῖς σύντροφον τῆς ζωῆς μου κατὰ τὰς εὐχάς μου! "Αν, ὡς εἰς τὸν πρωτόπλαστον, μοὶ ἐκόμιζες διὰ γειρὸς ἄλλην βίβαν, πεπλασμένην ἐκ τῆς ἐμῆς ὑπάρξεως. . . Καλλομού. "Απολαύσεις μὲν αὐτῶν, ἀλλ' ἀδυνατεῖς νὰ τοὺς νὴ οὐρανία! "Ηθελον προσπέσει ἐνώπιον σου, εἴτα ἐναγκαλιζόμενός σε, ηθελον παρακαλέσει τὸν Αἰώνιον·

» 'Αλλ' οἶμοι! μόνος μόνος ήμην ἐπὶ τῆς γῆς! Κρυφία τις γαύη ἔκυρίει τὸ σῶμά μου, καὶ οὐκέτι εἰσίνη τῆς ζωῆς, τὴν ἡγεμόνην νηπιόθεν ἐπανήρχετο μετὰ νέας ἴστρυος. 'Η καρδία μου δὲν παρέχει πλέον τροφὴν εἰς τὸν νοῦν μου, καὶ διὰ οὐπάρχων μόνον ἔκ τινος ἐνδομέρχου ἀνίστη.

» 'Επάλαιτα γρόνον τίνα κατὰ τῆς νόσου ταύτης ἄλλα μετ' ἀδικρούίας, μηδὲ σχετικὸν τὴν ἀκλόνητον ἀπόφασιν νὰ θεραπευθῶ. Τέλος ἀδυνατῶν νὰ εὑρισκόμενον εἰς τὸ παράδοξον τοῦτο τραῦμα τῆς καρδίας μου, τὸ οὐδαμοῦ καὶ πανταχοῦ ἐνυπάρχον, ἀπεράσιτα ν' ἀπαλλαγῆδε τοῦ βίου.

» 'Ιερεῦ τοῦ Ἱεροῦ! ὁ ἀκούων μου, συγγενῆς σον εἰς δυστυχή, ἀπὸ τοῦ ὅποιου ὁ Θεὸς ἀφῆσε τοὺς σχεδὸν τὸν νοῦν. 'Ημην πλήρης θρησκευτικοῦ αἰσθήτης, τὰ διανοήματά μου ἦσαν ἀνδράς ἀσεβῶν· η καρδία μου ἡγάπα τὸν Θεὸν καὶ ὁ νοῦς ἡγνόει αὐτὸν, ἡ διαγωγή μου οἱ λόγοι μου τὰ αἰσθήματά μου αἱ ιδέαι μου ἦσαν ἀντίφασις, σκότος, ψεῦδος. 'Αλλ' ὁ ἀνθρώπος μὴν οἶδε πάντοτε τί ζητεῖ; καὶ εἶναι βέταιος περὶ τίνος διανοεῖται;

» Τὸ πᾶν μ' ἔγκατέλιπεν ἐνταυτῷ, η φιλία, οἱ ἀνθρώποι, η μόνωσις. 'Επειράβην ὅλων τούτων, καὶ οὐλα μοὶ ἀπέστησαν ὄλεθροι. 'Η κοινωνία μὲτα ἀπώλειας, η μελωδίας μου, ἥκουον τῆς φωνῆς τῆς ἀδελφῆς μου, ἥτιανόμην σκιωτῆμα χαρᾶς καὶ εὔτυχίας. 'Η Ἀμαλία μ' ἔγκατέλιπεν, ὅτε δὲ μ' ἐλειψε καὶ η λία εἶχεν ἐκ φύτεως θεῖόν τι, ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἐκσυμόνωσις, τί μ' ἔμεινε πλέον; 'Πτοιὴ τελευταία σανίς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἥλπιζον νὰ σωθῶ, καὶ ἥτιανόμην ὅτι καὶ αὐτὴ κατεποντίζετο εἰς τὴν ἀδυσσον!

» 'Εγιναν ἀπόφασιν ν' ἀπαλλαγὴ τοῦ φορτίου τῆς ζωῆς, ημέλητα νὰ συμβουλευθῶ ὡρίμως τὸν νοῦν περὶ τῆς ἀφρονος ταύτης πράξεως. Δὲν ἔπεινδα, οὐδὲ προσδιώριζα τὴν ὥραν τῆς ἀποδημίας· ήθελον νὰ γενθῶ καθ' ὄλοκληριαν τῶν τελευταίων στιγμῶν ὑπάρξεως, καὶ νὰ συλλέξω ὅλας μου τὰς δυνάμεις, κατὰ μίμησιν ἀρχαίου τυπού, ἵνα ἐννοήσω φεύγουσαν τὴν ψυχήν μου.

» 'Αλλ' ὅμως ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ διερθέσω τὰ τῆς περιουσίας μου, καὶ ἔγραψε τῇ Ἀμαλίᾳ. Διέριγαν τὸν κάλαμόν μου παράπονά τίνα περὶ τῆς λήπης τῆς, καὶ βεβαίως, ἐπρόδωκα τὴν συντριβὴν τῆς κατ' ὄλεγον ἔκυρίεισε τὴν καρδίαν μου. 'Επιστευον ὅμως ὅτι ἐκρυψα ἀπλῶς τὴν ἀπόφασιν μου· ἀλλ' η ἀδελφὴ μου, ἀναγνιώσκουσα εὐκόλως ἐντὸς τῆς καρδίας μου, ἐμάντευσε τὰ πάντα. 'Ετάραξαν αὐτὴν τὸ βεβιασμένον ὕδος τῆς ἐπιστολῆς, καὶ αἱ ἐρωτήσεις μου περὶ ὑπομέσεων, αἵτινες οὐδέποτε ἀλλοτε μ' ἐντρυχόλησαν, καὶ ἀντ' ἀπαντήσεως ἥλθεν αἰρενιδίως μόνη της.

» 'Ινα ἐννοήστε καλῶς πόση ἐμελλος νὰ ἦνται μετὰ ταῦτα η πικρία τῆς καρδίας μου, καὶ πόση η πρώτη ἀγαλλιασίς μου διε ἐπανεῖδον τὴν Ἀμαλίαν, φαν τατήστε ὅτι αὐτὴν μόνην ἡγάπητα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ὅλα τὰ αἰσθήματά μου συνεκεντροῦντο ἐν αὐτῇ, μετὰ τῆς γλυκύτητος τῶν ἀναμνήσεων τῆς πατέρας μου. 'Ιπεδέχθην λοιπὸν τὴν Ἀμαλίαν μετ' ἔκπτάσεως τῆς καρδίας. Πόσος παρῆλθε γρόνος ἀρ οὐ δὲν ἀπήντητά τινα εύνοοῦντά με, καὶ εἰς ὃν νὰ ἀναίξω τὴν καρδίαν μου!

» 'Η Ἀμαλία, φιπτομένη εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ἐπέρρε τὰ κεκρυπτότα μέλη της. 'Ελάμβανε καὶ ὅρνε

» 'Αγάριστε, μὲ εἴπε, θέλεις ν' ἀκοθάνῃς, καὶ η ἀδελφή μου ζῆ! ὑποπτεύεις τὴν καρδίαν μου! Μὴ ἔξηγάσεις καὶ δικαιολογήσεις! γενώσκω τὰ πάντα, τὰ ἐννόητα τὰ πάντα, ὃς εἰς ήμην μετὰ σου. 'Εμὲς οὐδὲν ἀπατήστης, έμὲ, πήγας εἶδα γεννώμενα τὰ πρῶτα αἰσθήματά σου; 'Ίδομ ποῦ σὲ ἔξερεν ὁ δυστυχής καὶ γαρακτής σου, αἱ ἀνίαι σου, αἱ ἀδεκίαι σου. 'Ορεις κισσητι, ἐδῶ σὲ θλιβώ ἐπὶ τῆς καρδίας μου, ορεις κισσητι ὅτι δὲν θέλεις πλέον παραδοθῆ εἰς τὰς παράφρονας ίδετες σου. 'Ομωσον διτι δὲν θὰ ἔπιστειλει! τὴν ζωήν σου. ε

» 'Καὶ τὰς λέξεις ταύτας προφέρουσα ἡ Ἀμαλία μ' ἔβλεπε μετὰ συγκαθείας καὶ τρυφερότητος, καὶ κατεκάλυπτε τὸ μέτωπόν μου μὲ τοὺς ἀσπασμοὺς αὐτῆς. 'Πτοι σγεδὸν μήτηρ, ητο καὶ τῆς μητρὸς φιλοστοργοτέρα. Φεῦ! η καρδία μου ηταύχην εἰς πᾶσαν χαράν· ως νήπιον παιδίον ἐγένουν παρηγορίαν, καὶ εὐρών αὐτὴν ἐνέδωκα. 'Αλλ' η Ἀμαλία ἀπήγιττον ἐκισημούν δρόκον, θνητοστάσιαν διαταγμοῦ, μηδὲ ὑπονοῶν, ὅτι ητίνυνάμην ποτὲ πλέον νὰ ήμαι δυστυχής.

» 'Επὶ μῆνα δλον διήγεται η ἀγαλλιασίς ήμῶν, η εὔτυχία τῆς συνοικήσεως. 'Οτε τὴν πρωίαν, ἀντὶ τῆς μελωδίας μου, ἥκουον τῆς φωνῆς τῆς ἀδελφῆς μου, ἥτιανόμην σκιωτῆμα χαρᾶς καὶ εὔτυχίας. 'Η Ἀμαλία μ' ἔγκατέλιπεν, ὅτε δὲ μ' ἐλειψε καὶ η λία εἶχεν ἐκ φύτεως θεῖόν τι, η ψυχὴ αὐτῆς ἐκσυμόνωσις, τί μ' ἔμεινε πλέον; 'Πτοιὴ τελευταία σανίς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἥλπιζον νὰ σωθῶ, καὶ ἥτιανόμην ὅτι καὶ αὐτὴ κατεποντίζεται εἰς τὴν ἀδυσσον!

» 'Αλλ' ἥλθεν η στιγμὴ καθ' ἥμελλον ν' ἀποτίσω πᾶσαν παραφροσύνην μου. 'Ἐν τῇ παραφροφρῶν παθῶν μου, ἔφθασα νὰ ἐπιθυμήσω σγεδὸν δυστυχίαν τινα, ἵνα ἔχω καὶ οὐπάρχον τῶν θλίψεων μου αἵτιον. Τρομερὰ εὐχὴ, η; οὐ Θεὸς, ἐν τῇ θρυγῇ αὐτοῦ ἐπήκουσε!

» 'Τι μέλλω ν' ἀποκαλύψω εἰς ὑμᾶς, οἱ φίλοι μου! 'Ιδατε τὰ δάκρυα, τὰ ρέοντα ἀπὸ τῶν ὄρθρων μου... Πρὸ τινων ἡμερῶν οὐδὲν ἥθελε μου ἀποπάσαι τὸ ἀπόφρον τοῦτο... ήδη τὸ πᾶν τετέλεσται!

» 'Αλλ' ὅμως, οἱ γέροντες, η ἱστορία αὗτη ἡς ἐνταριασθή διὰ παντὸς εἰς τὴν λήμην. Ενθυμήγητε ὅτι ἐδιηγήθην αὐτὴν ὑπὸ τὸ δένδρον τῆς ἐρήμου.

» 'Ετελεύτα ο γειμῶν, ὅτε ἐγὼ μὲν ἀνελάμβανον διὰ τὴν παρουσίαν τῆς Ἀμαλίας τὴν υγείαν μου, ἐκείνη δὲ ἀπέβαλε καὶ ὑγείαν καὶ ἡτυχίαν ἐφείρετο, οἱ ὄφθαλμοι αὐτῆς ἐκοιλαναν, τὸ βάθισμα τῆς ἐγίνετο χαῦνον καὶ η φωνή της ἦτο πεταραγμένη. 'Ημέραν τινὰ κατέλαβον αὐτὴν δακρύζορετον πρὸ τῆς εἰκόνος τοῦ σταυροῦ. Οἱ ἀνθρώποι, η ἐρημιά, η ἀπουσία μου, η νύξ, η ημέρα τὰ πάντα ἐτάρασσον καὶ ἡγόγλουν αὐτὴν. Στεναγμοί ἀκούσιοι ἐληγκούν εἰπει τὰ χεῖλη της. Νῦν μὲν ἔξετέλει μακρινὴν ἐδρούμην μηδόλως αἰσθανομένη κάματον, νῦν δὲ μόλις

τὸ ἐργόχειρόν της, ἔνοιγε βιβλίον τι χωρὶς νὰ δύ-
ναται ν' ἀναγνώσῃ, ἡρχὶς φράστιν τινα τὴν ὅποιαν
δὲν ἔτελείονεν, ἐλύετο αἴρνας εἰς κλαυθμοὺς καὶ ἔ-
φευγε τρέχουσα νὰ προτευχηθῇ.

» Ματαιώς προσεπάθουν ν' ἀνακαλύψω τὸ αἴτιον
τῶν φρινομένων τούτων. "Οτε δὲ τὴν ἡρώτων, θλίβων
αὐτὴν εἰς τὴν ἀγκάλην μου, μὲ ἀπεκρίνετο μειδιῶ-
σα ὅτι ἡτο ὡς ἐμὲ, ὅτι ἡγνόει τι ἔχει.

» Τρεῖς μῆνες παρῆλθον οὕτω, καὶ τὰ κατ' αὐτὴν
ἀπέβαινον καὶ ἐκάστην χείρονα. Μυστική τις ἀλλη-
λογραφία μοὶ ἐφαίνετο τὸ αἴτιον τῶν δακρύων της,
διότι τὴν ἔττηπον ἡ πλέον ἡτογον ἡ πλέον τεταραγ-
μένην, κατὰ τὰς ἐπιστολὰς ἃς ἐλάμβανε. Τέλος
πρωίν τινα, τῆς ὥρας τοῦ προγεύματος παρελθού-
σης, χωρὶς νὰ καταδῆ καὶ ἡ Ἀμαλία, μετέτην εἰς
τὸν κοιτῶνά της. Κρούω τὴν θύραν οὔδεις ἀποχρί-
νεται. "Ιπανοίγω τὸ δωμάτιον καὶ δὲν διέπω ψυγήν
ἐντὸς αὐτοῦ. Παρατηρῶ ἐπὶ τῆς ἑστίας φάνελλον φέ-
ροντα τὴν ἐπιγραφήν μον. "Αρπάζω αὐτὸν τρέμων,
τὸν ἀνοίγω, καὶ ἀναγινώσκω τὴν ἐπιστολὴν ταύτην
ἥν φυλάξτω, ἵκε μένω ζένος τοῦ λοιποῦ πάσης
χαρᾶς.

« Γῷ 'Peralw ».

» Μάρτις μου ὁ Θεός, ἀδελφέ μου, ὅτι ἔδειδον
μυρίζες ζωάς, ἵνα σὲ ἀπαλλάξω καὶ τῆς ἐλαχίστης
θλίψεως. 'Αλλ' ἡ ταλαιπωρία! δὲν δύναμαι νὰ συν-
τελέσω εἰς τὴν εύτυχίαν σου. Θέλεις μὲ συγχωνή-
σει λοιπὸν, ἀν ἀπέδρασα τῆς οἰκίας σου ὡς τις ἔνο-
χος. Δὲν ἡθελον ἀνθέξει εἰς τὰς παρακλήσεις σου,
καὶ ὅμως ὄρειλον νὰ φύγω Θεέ μου! εὐ-
σπλαγχνίσθητι μοι!

» Γνωρίζεις, Ρεναίσ, ὅτι εἶχαν πάντοτε κλίσιν
πρὸς τὸν μοναστικὸν βίον. Εἶναι καιρὸς νὰ μὴ παρ-
ιδω τὰς γνωστοποιήστεις τοῦ 'Ψίστου. Διατί ἔτρα-
δυντε ἐκὶ τοσοῦτον; "Εμεινα χάριν σου ἐν τῷ κό-
σμῳ Σύγγραμμι, εἰμαι κατατεκταραγμένη ἐκ τῆς λύ-
πης ὅτι τὸ ἀφίνω.

» Τώρα, φίλατε ἀδελφὲ, τώρα αἰτιάνομαι τὴν
ἀνάγκην τῶν ἀσύλων τούτων, καὶ ὡν σὲ εἶνον το-
σάκις ἔχαγιττάμενον. "Ιπάρχουσι δυστυχίαι ἀπογε-
ρίζουσαι ἡμᾶς διὰ παντὸς τῶν ἀνθρώπων. Τί ἡθε-
λον γίνει τότε οἱ ταλαιπωροι δυστυχεῖς; Εἶμαι
πεπεισμένη, ὅτι σὺ αὐτός, ἀδελφέ μου, ἡθελες εὑρεῖ
τὴν ἡτογον εἰς τὴν ἀναγωρητήρια ταῦτα τῆς θρη-
σκείας. Τίποτε ἄξιον σου δὲν περιέχει ἡ γῆ.

» Λὲν σὲ ὑπομηνήσκω τὸν ὄρκον σου· γνωρίζω
τὴν πειστότητα τοῦ λόγου σου. Τὸ ὄρκισθις, θέλεις
ζήτεις, χάριν τῆς ἀδελφῆς σου. Τί ἀθλιώτερον ἡ νὰ
διεινοῦται τις διηγεκῶς νὰ γίνῃ αὐτόχειρ; Εἰς ἀν-
θρωπον ἔχοντα τὸν χαρακτήρα σου, 'Ρεναίσ, εἶναι
τόσον εὔκολον ν' ἀποθάνῃ! Πιστεύσον τὴν ἀδελ-
φήν σου, εἶναι πολλῷ δυσκολώτερον νὰ ζήτῃ.

» 'Αλλ' ἀδελφέ μου. ἔξελθε τὸ ταχύερον τῆς
μονώσεως, ἥτις εἶναι ὁ ὄλεθρός σου. Ζήτητον ἀγρο-
λιάν τινὰ. Γνωρίζω ὅτι καταγελᾶς πεικρῶς τῆς
ἀνάγκης ἐκείνης, τῆς ὑπαρχηγήσης ἐν Γαλλίᾳ εἰς ἔ-

καστον νὰ ἔχῃ ἐπάγγελμα. Μὴ περιφρόνεις τοσοῦτον
τὴν πεῖραν καὶ τὴν σοφίαν τῶν πατέρων μας. Κάλ-
λιον, φίλατε 'Ρεναίσ, νὰ ὅμοιάζωμεν περιπτώτερού
τι τοὺς κοινοὺς; τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ εἰμεῖα ὀλι-
γώτερον δυκτυγεῖς.

» Ισως εὖτης ἐν τῷ γάμῳ ἀνακούφεστιν τῶν ἀ-
νιῶν σου· σύζυγος, τέκνη, θέλοντ 'όντα σχολῆν τὰς
ἡμέρας σου. Καὶ τίς γυνὴ δὲν θέλει τὸ ἔχει χα-
ράν της νὰ σὲ ἀποκαταστήτῃ εὐτυχῆ; 'Η ζέστης τῆς
ψυχῆς σου, τὸ κάλλος τοῦ πνεύματός σου, τὸ εὐγενές
καὶ περιπαθὲς ἡθός σου, τὸ βλέψμα σου ἐκεῖνο τὸ
ὑπερήρανον ἀμπελούντον τρομερὸν, τὰ πάντα ἰσονταί σου
ἔχεγγυα τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς πίστεως αὐτῆς. Αἰ!
μενδ' ὅποις εὐδαιμονίας θέλει τὴ περιπτύξει εἰς τὰς
ἀγκάλας καὶ ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῆς! Πῶς πᾶν βλέμ-
μα της, πᾶς λογισμός της θέλει προσηλωθῆ ἐπὶ σὲ,
ἴνα προλαμβάνωσι τὰς ἐλαχίστας λύπας σου! "Εσ-
ται ὅλη ἔρως, ὅλη ἀγνότης ἐνώπιον σου καὶ θέλεις
οὐτεις ὅτι ἐπανεύρες ἀδελφήν.

» 'Απέρχομαι εἰς τὴν μοιὴν τῆς Τὸ μο-
ναστήριον τοῦτο κείμενον ἐπὶ παραλίας, ἀρμόζει
τῇ διαθέσει τῆς ψυχῆς μου. Τὴν νύκτα, ἀπὸ τοῦ
θύμους τοῦ κελτού μου θέλω ἀκούει τοῦ φλοιό-
σθού τῶν κυρμάτων, ἀτινα βρέχουσι τοὺς τοίχους
τῆς μονῆς. Θέλω ἐλυμεῖται τοὺς μετὰ σου πε-
ριπάτους ἐκείνους ἐντὸς τῶν δακρύων, ὅταν ἀρθ-
μοιάζομεν τὸν θόρυβον τῶν σαλευομένων κορυφῶν
τῶν πευκῶν τῷ φλοιόσθῳ τῆς θαλάσσης. 'Ερασμος
τύντροφε τῆς παιδικῆς ἡλεκτίας μου, λοιπὸν δὲν
θέλω σ' ἐπανίδη πλέον; Μεκρόν τι πρεσβύτερος
σου, ὑπέτειον τὴν κοιτίδα σου ἐν ἡ μπνωττας, πολ-
λάκις δὲ καὶ συνευνάσθημεν. "Ω! ὅτι ηνωνεν ἡ-
μᾶς ποτε ὁ αὐτὸς τίρος! "Αλλ' ὅχι, θέλω κοι-
μοῦθή μόνη ὑπὸ τὰ παγετώδη μάρμαρα τοῦ 'Α-
γιαστηρίου ἐκείνου, ἐνīα ἀνακαύνται εἰς τὸν αἰώ-
να αἱ κόραι, αἱ μητέροις ἀγαπήσαται. 'Αγνοῶ,
ἄν δυνηθῆς ν' ἀναγνώσῃς τὰς γραμμὰς ταύτας, τὰς
ὅποιας ἔχειειψαν σχεδὸν τὰ δάκρυά μου. 'Αλλὰ, φί-
λε μου, τάχιση τῆς βράδιον δὲν ἐμέλλομεν νὰ χωρισθῶ-
μεν ἀπ' ἄλληλων; Πρὸς τί νὰ σ' εἶπω περὶ τῆς ἀ-
διεσκολεύητος καὶ τῆς μετρᾶς ἀξίας τῆς ζωῆς; 'Ενθυ-
μεῖται τὸν νέον Μ. . . . ὅτις κατόπιν ναυαγίου, ἐ-
πινίγη εἰς τὴν νῆσον τῆς Γαλλίας (Île de France),
ὅτε, μῆνας τινὰς μετὰ τὸν θάνατόν του, καὶ αὐτὰ
τὰ ὄστα του δὲν ὑπῆρχον πλέον. Τὴν στιγμὴν, καὶ
τὴν σὺν ἡργίσας ἐν Εύρωπη τὸ εἰς μνήμην αὐτοῦ πένθος,
ἔληγε τοῦτο εἰς τὰς 'Ινδίας. Τί εἶναι λοιπὸν ὁ ἄγ-
ιορωπος, οὐ οὐ μήμη ἔχαλείφεται τοσοῦτον ταχέως

Οἱ μὲν τῶν φίλων μανθάνουν τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὅτε
οἱ ἄλλοι παρηγορήθησαν τῇ θρησκείᾳ. Τί λοιπὸν, φίλατε 'Ρε-
ναίσ, οὗτοι θέλεις ἀπωλεσθῆ καὶ ἡ ἔντη μνήμη ἐν τῇ
καρδίᾳ σου; "Ω ἀδελφέ μου! ἀποσπώμαι σου προ-
καίρως ἴνα μὴ χωρισθῶ ἐν τῇ αἰώνιστητε.

ΔΑΜΑΛΙΑ.

» Υ. Γ. 'Επιεισύπτω τὴν δωρητήριον πρᾶξιν τῆς
περιουσίας σου. 'Ελπιζω, ὅτι δὲν θέλεις ἀπορρίψεις
τὴν ἐνδειξίην ταύτην τῆς φελίας μου σ,

» Ο κεραυνὸς ἐπισκήπτων πρὸ τῶν ποδῶν μου ὁ λιγώτερον ἡδεῖς μοὶ ἐμποιήσει τρόμον παρὰ ἡ πιστολὴ αὐτῇ ὅποιον ἀποβέητον ἄρα γε μοὶ ἀποκρύπτει ἡ Ἀμαλία; Τί ποτε ἔδιαστεν αὐτὴν ἀπασθῆτοσι ταχέως τὸν βίον τῆς μουνυχῆς;

» Μὲ συνέδεσε λοιπὸν τῇ ζυτῇ διὰ τῶν θελγήτρων τῆς φιλίας, ἵνα μ' ἐγκαττιεῖσθαι αἰρνιδίας; «Ω! διατί ἡλίθε νὰ μ' ἀποτρέψῃ τοῦ ακοποῦ μου; Αὐτῆμα ἐλέους καὶ οἰκτιωμοῦ ἐκάλεσεν αὐτὴν πλησίν μου, ἀλλ' ἐν τάχει ἀπαυδήτατα ἐκ τοῦ ὄχληροῦ καθήκοντος, ἔσπευσε νὰ φύγῃ δυστυχῆ, διτις ἄλλον παρ' αὐτὴν δὲν εἶγεν ἐπὶ τῆς γῆς.

» Οἱ ἄνθρωποι πιστεύουσιν ὅτι κατώρθωσαν μέχρα τι, ἐμποδίζοντές τιναν' ἀποθάνη. Ταῦτα ἡταντὰ παράπονά μου. Εἴτε συνερχόμενος εἰς ἐμχυτόν: «Ἀγάπασσε Ἀμαλία, ἀνέκραζον, ἐὰν ἡτο σὺ ἀντ' ἐμοῦ, ἐὰν, ὡς ἐγὼ, ἡτο περίλυπος καὶ δυστυχῆς, καὶ ὦ! δὲν σ' ἐγκατέλιπεν ὁ ἀδελφός σου! »

» Ἀλλ' ὅμως, ἀναγινώσκων κατ' ἐπανάληψιν τὴν ἐπιτολὴν, εὑρίσκον ἐν αὐτῇ τοιχύτην θλίψιν καὶ τοσαύτην τρυφερότηταν ὥστε ἀνελύτο τὴν καρδία μου. Λιγυρὲς μοὶ ἐπῆλθεν ἴδεα τις παρέγουστά μοι ἐλπίδας χρηστάς. Κραντάσθην, ὅτι ἡ Ἀμαλία ἡράτο ἀνδρὸς. Ήν δὲν ἐτόλμα νὰ διμολογήῃ· Η δικοφία αὗτη ἐφάνη ἐξηγοῦσα τὴν μελαγχολίαν της, τὴν μυστηριώδην ἀληθολογραφίαν, καὶ τὸ περιπατές ὑφός τῆς ἐπιστολῆς της. Τῇ ἐγράψκα πάραστα, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ μοὶ ἀνοιξῃ τὴν καρδίαν της.

» Μοὶ ἀπήντησεν, ἀλλὰ γωρὶς νὰ μοὶ ἀποκαλύψῃ τὸ ἀπόρρητον αὐτῆς. Μοὶ ἀνήγγειλε μόνον ὅτι ἐλαχῖς τὴν ἀδειαν νὰ προγειρισθῇ δόκιμος καὶ ὅτι ἐμπλέκεται προσεχῶς νὰ ἐνδυθῇ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα.

» Ηγανάκτητε διὰ τὴν ἐπειμονὴν τῆς Ἀμαλίας, τὸ μυστηριώδες τῶν λόγων της καὶ τὴν ὄλιγην αὐτῆς ἐμπιστούηνταν εἰς τὴν φιλίαν μου.

» Ἐνδοιάσσεις, ἐπὶ ὀλίγον περὶ τοῦ πρακτέου, ἀπεράσπιτα νὰ μεταβῶ εἰς Β . . . ἵνα προσπαθήτω τὸν ἀποτρέψω τὴν ἀδειανήν μου τῶν περιεχομένων της. Τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἀνεστράψην ἐκεῖτο εἰς τὴν ὁδὸν μου. «Ἄτε εἴδα τὰ δάση ὅπου ἔζησα τὰς μάνας εἰτιγεῖς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, δὲν ἡ Ἰωνήην νὰ κρατήσω τὰ δάσκρυά μου· ἀκούσιας προστηγόρευτα τὴν γῆν ταύτην τὰ τελευταῖον προσαγγόρευμα.

» Ο πρεσβύτερος ἀδελφός μου ἐπώλητο τὴν πατρικὴν κληρονομίαν, καὶ ὁ νέος ἰδιοκτήτης δὲν κατώκει αὐτὴν. Λαφύδημην εἰς τὸν πύργον διὰ τῆς μακρᾶς δενδροστοιχίας τῶν ἐλατῶν, διηλήνον πεζῆς ἐπημα προσύλια. Εστην βλέπων τὰ κεκλεισμένα ἡλιθραντά περάθυρα, τὴν φυομένην εἰς τοὺς τοιχοὺς μαλάγην, τὰ φύλλα, τὰ καλύπτοντα τὰ κατώφλια, τῶν θυρῶν, καὶ τῶν μεμονωμένων ἐκεῖνον περιόδομον, ὃπου εἴλον τοσάντες τὸν πατέρα μου καὶ τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ μπηρέτας. Τὰς βαθμίδας ἐσάλυπτε τὸ βεύον, τὸ δενδροίσιον ἐστήσαντες μεταξὺ τῶν κεχμωισμένων καὶ ἐτοιειρόβρόπων πετρῶν. Θυρωρὸς ἄγνωστος μὲ τηνοιξεν ἀποτόμως τὰς θύρας. «Εδίσταζον νὰ διατρέψω τὴν ὁδόν. «Αλ! εἴπε θὰ κάμης καθὼν . . . Ήερὶ τὴν δεκάτην, ἐσύρειν εἰς τὴν μονὴν καθὼν καὶ ἐκείνη τὴν ζένη, ἡτις ἡλίθεν ἐδιάτην ἐν ἀγωνίᾳ. Οὐδὲν τραγικώτερον τοῦ τοιεύτου

ε πρὸ τῶν ἡμερῶν. «Ἐνῷ ἡτο νὰ ἐμβῇ ἐλειποῦσα μητέν· Εὔκολον ἡτο νὰ ἐννοήσω τὶς ἡτο τὴν ητις ὡς ἐγὼ, ἡλίθε ζητοῦσα εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἀναινήσεις καὶ δάκρυα!

» Καλύψας πρὸς στιγμὴν τοὺς ὄφελμούς μου τῷ μάκτρῳ, εἰσῆλθον ὑπὸ τὴν στέγην τῶν πατέρων μου. Περιέτρεξα τοὺς ἡγεμούς βαλάμους, ἐν οἷς μόνος ὁ κρότος τῶν βημάτων μου ἀντήγει. Τὰ δωμάτια ἐφωτίζοντο μόλις ὑπὸ τοῦ ἀμυδροῦ φωτός, τοῦ εἰδύσυντος διὰ τῶν κελειτμένων παραθυροφύλλων. «Επεπλέρθην ἀλληλοδιεδάγως τὸν κοιτῶνα, ὃπου ἡ μήτηρ μου ἀπεβίωσε, δίδουντά μοι τὴν ζωήν· τὸ δωμάτιον, ὃπου ἀπετύρετο ὁ πατέρας μου, τὸ ἔτερον, ὃπου ἐκοιμήθην εἰς τὴν κοιτίδα μου, καὶ τὸ δωμάτιον τέλος ἐκεῖνο, ὃπου τὸ πρώτον ὑπεσχέθην φιλίαν εἰς τὴν ἀδελφήν μου. Πανταχοῦ ἡσεν γυμναῖς αἱ αἴθουσαι, καὶ ἡ ἀράγην ἔξύραινε τὸν ἰστὸν αὐτῆς εἰς τὰς ἐγκαταλειπμένας στρωμάτας. Εἰσῆλθον δρομαῖος τῶν μερῶν τούτων καὶ ἐμπερύγην, βασινῶν μεγάλα, γωρὶς νὰ τολμήσω νὰ στραφῶ. Ήόσον ἐκεῖ ἐρατεῖναι, ἀλλὰ καὶ πόσον ταχυπλετεῖς αἱ στιγμαῖς, καὶ διέσπασται, αἱ αἵδελφοί καὶ αἱ ἀδελφαὶ κατὰ τὴν πρώτην αὗτῶν νεότηταν συζωτινὴν ἡγωμένοις ὑπὸ τὴν πτέρυγα τῶν γονέων των! Η σίκουρεν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐρήμεσόν τε. «Η πνοή τοῦ Τψίστου διατελεῖται αὐτὴν ὡς καπνόν. Μόλις ἐφθανεν ὁ νόος γυναρίσσας τὸν πατέρα, ὁ πατέρας τὸν νίσσυ, ὁ ἀδελφός τὴν ἀδελφήν, ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀδελφόν! «Η δρὺς βλέπε τὰς βαλάνους αὐτῆς βλαστανούσας περὶ αὐτῆς· ἀλλ' οὐ δέδοται τοῦτο καὶ εἰς τὰ τέκνα τῶν ἀνθρώπων!

» Ο Φίδας εἰς Β . . . μετάθην εἰς τὴν μονὴν, ἐντητα καὶ ὁμιλήτω τὴν ἀδελφήν μου, ἀλλὰ μὲ ἀπειρί- θηταν· ὅτι δὲν δέγεται. «Τῇ ἐγραψα· ἡ δὲ μὲ ἀπήντησεν ὅτι ἡτο ἐτοίμη νὰ καθιερωθῇ εἰς τὸν Τψίστον, καὶ δὲν τὴν ἐπετρέπετο ὁ ἐλάχιστος λογισμός περὶ τῶν ἐγκοτυμίων, ὅτι, ἀν τὴν ἀγκαπῶ, θέλω ἀπερύνει της περιεχομένων της προχειρήτεως μου, εἰς τὸ δάκητον νὰ παραστῆσῶς πατέρο μου. Τοῦτο εἶναι ο τὸ μόνον πρόσωπον, τὸ ἀξιον τῆς γενναιοψυχίας τού, τὸ ἀγωνόζον εἰς τὴν φιλέαν ἡμῶν καὶ τὴν ἡγεμίαν μου π.

» Η Φυγάς αὐτῇ σταθερότης, ἦν ἡ ἀδελφή μου ἀντέταττεν εἰς τὴν ζέτιν τῆς φιλίας μου διηγείρειν ἐν ἐμοὶ μανιαδῆτη παραστοράν. «Οτὲ μὲν ἡμην ἐτοίμης νὰ ἐπανακόμψω ὅτεν ἡλίθον, ὅτε δὲ ἡλίθον νὰ μετωνίασται περάζω τὴν τελετήν. «Ο ἀλητεύοντας μὲ τὴν ἡγεμίαν νὰ σφαγῶ ἐν τῷ γαῶ καὶ νὰ ἀγκαπῶ τὸ θυγαρόβάγηρο μου εἰς τὰς εὐχάς, αἰτινες μὲ ἀφήπαζον τὴν ἀδειανήν μου. «Η ἡγουμένη μὲ τὴν παραστοποίητεν ὅτι μοὶ ἡτοιμάστη ἐδρα ἐν τῷ ιερῷ, καὶ μὲ προσεκάλει νὰ παρεύξει τὴν ἐπαύξιον εἰς τὴν τελετήν.

» Αμα τῇ αἰγῇ, ἡκουσα τοῦ πρώτου ήγου τῶν κεδώνων . . . Ήερὶ τὴν δεκάτην, ἐσύρειν εἰς τὴν μονὴν καθὼν καὶ ἐκείνη τὴν ζένη, ἡλίθεν ἐδιάτην ἐν ἀγωνίᾳ. Οὐδὲν τραγικώτερον τοῦ τοιεύτου

Θεάμπτος, καὶ οὐδὲν ἀλγεινότερον εἰς τὸν δυνηθέντα δέποτε ἔφαντη περικαλλεστέρος. Τὸ δούμα τῆς μετανοούσης προσηλοῦτο ἐπὶ τὴν σποδὸν τῆς γῆς, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτῆς ἦτο ἐν οὐρανοῖς.

» Πληθῖος λαοῦ ἐπλήγου τὸν ναόν. Μὲ ωδήγησαν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ ἱεροῦ, βίπτομαι εἰς τὰ γόνατα, μὴ εἰδὼς μήτε ποὺ ἡμῖν, μήτε τι ἐμελλον νὰ πρέξω. 'Ο Ἱερεὺς ἀναμένει πρὸ τοῦ θυτιστηρίου. Αἴφνης ἡ μυστηριώδης κιγκλίς ἀνοίγει, καὶ ἡ Ἀμαλία ἔμβασιν ἔτολιστρένη ὑψὸς δικαὶος τῶν γυνῶν που-πῶν. 'Ητο τόσον περικαλλῆς, τὸ πρόσωπον αὐτῆς εἶχεν ἔκφρασιν τοσοῦτον θεῖν, ὡς τε ἡγέσθη ὁμώ-φωνός τις φίδυρος θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως. 'Η θλιψὶς ἡ μεγαλοπρεπής τῆς ἀγίας, τὸ μεγαλεῖν τῆς θρησκείας μὲταπείνωσαν καὶ μὲ κατέβαλον. "Ολα τὰ βίαια σγέδια μου διεπειδάσθησαν ἐν ἀκαρεῖ, αἱ δυνάμεις μου ἐξέλιπον ἡτούθην ἐμπυτὸν δεσμευμένον ὑπό τίνος παντοδυνάμου χειρὸς, καὶ ἀντὶ ἀπειλῶν καὶ βλασφημῶν, εὗρον ἐν τῇ περιδίᾳ μου βαθύτατην προσκύνησιν καὶ οἰμωγὰς ταπει-νώσεως.

» 'Η Ἀμαλία τοποθετεῖται ὑπό τις ακήνωμα. 'Ο ναὸς περιλαμπτεῖται ὑπὸ λαμπάδων καὶ λυχνιῶν καὶ ἐν μέσῳ ἀνθέων καὶ ἄρωμάτων, ἅτινα θέλουσιν ἀποτελέσσει τὸ ὄλοκαύτωμα εὐπρέπεστον, ἀρχεται ἡ θυσία. Πρὸ τῆς καθιερώσεως, ὁ Ἱερεὺς ἀπειδύεται τὴν στολὴν του καὶ περιβεβλημένος μόνην γλαυκίδα ἐξ λίνου, ἀναβαίνει ἐπ' ἀμβωτον, καὶ διὰ λόγου ἀπλοῦ καὶ πιθητικοῦ, εἰκονίζει τὴν μακαριότητα τῆς περθένου τῆς τῷ Κυρίῳ ἀφοσιουμένης ὅτε δὲ ἐπρόρερε τὰς λέξεις ταύτας· 'Καὶ ἐδοξεῖν ὡς τὸ θυμίκια τὸ καιόμενον ἐν τῷ πυρὶ» μεγίστη γαλήνη, καὶ ἀρώματα οὐράνια ὥστε διεχύμηται ἐν τῷ περιβόλῳ. 'Εκτετος ἡτούθην ἐσυτὸν ὡς ὑπὲ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων τῆς μυστικῆς περιστερᾶς, καὶ ἐπίστευσεν ὅτι βλέπει τοὺς ἀγγέλους καταβαίνοντας ἐπὶ τοῦ θυτιστηρίου καὶ ἀναβαίνοντας εἰς οὐρανούς μετὰ στεγμάτων καὶ μύρων.

» 'Ο Ἱερεὺς περικίνει τὸν λόγον του. 'Ἐνδύεται τὴν ἵερατικὴν στολὴν του, ἐξακολουθεῖ τὴν θυσίαν. 'Η Ἀμαλία στηρίζουμένη ὑπὸ δύο νεαρῶν γεροτιμοσῶν γονυκετεῖ ἐπὶ τῆς τελευταίας βαθμίδος τοῦ θυτιστηρίου. 'Ηργονται τότε νὰ μὲ παρακαλέσωσιν ὅπως ἐκπληρώσω πατρικὰ κατήκοντα. 'Ακούουσα τῶν σφαλλομένων βημάτων μου ἐν τῷ ἱερῷ, ἡ Ἀμαλία κινδυνεῖται νὰ λειπούμενή την. Μὲ τοποθετοῦσα πλησίον τοῦ Ἱερέως, ἵνα ἐγγειώσω αὐτῷ τὸ φαλιδίον. 'Τότε δὴ τότε αἰσθάνομαι ἐπανεγχομένην τὴν παραρροώ μου· ἡ ὄργη, ἡ μανία μου παρ' ὄλιγον νὰ ἐκραγῇ, δὲ τὴν Ἀμαλία, ἀνακελοῦσσα τὴν γενναιότητά της, βίπτει ἐπ' ἐμὲ βλέψια, ἐν τῷ περιέγεται τοσαύτη μορφῇ καὶ λύτῃ, ὥστε μέντι κατάπληκτος καὶ ἀκινητος. 'Η θρησκεία θριαμβεύει. 'Η ἀδελφὴ μου ὥρειστουμένη ἀπὸ τῆς τεραγῆς μου, τείνει θαρρήσιας τὴν κεφαλήν. 'Π ἡρῶσα κόμη αὐτῆς πίπτει πανταγόθεν ὑπὸ τὸν ἰερὸν σίδηρον· ποδῆς; γιτών ἐξ ἀπλουστάτου ὑφάσματος ἀναπληρεῖ τὰ γήινα κοσμήματα, καὶ ὁ μυστηριώδης πέπλος, διπλούν σύμβολον τῆς παρθενίας καὶ τῆς θρησκείας, καλύπτει τὴν γυμνὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτῆς. Οὐ-

νοούστης προσηλοῦτο ἐπὶ τὴν σποδὸν τῆς γῆς, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτῆς ἦτο ἐν οὐρανοῖς.

» 'Ουμας ἡ Ἀμαλία μὲν ἐπρόφερεν εἰτέτι τὴν ἐπαγγελίαν, καὶ ἵν' ἀποθνάτη τῷ κόσμῳ, ὥρεισε νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ τάφου. 'Η ἀδελφὴ μου κατακλίνεται ἐπὶ τοῦ μαρμάρου· βίπτοσσιν ἐπ' αὐτῆς· 'Εγήν νεκρικὴν σιδόνην, καὶ τέσσαρες λαμπάδες καίουσσιν εἰς τὰς τέσσαρας αὐτῆς γωνίας τῆς φοιτερᾶς ταύτης εὐνῆς.

» 'Ο Ἱερεὺς, φέρων τὸ ἐπιτραγήλιον καὶ κρατῶν τὸ βεβίλιον, ἀναγινώσκει τὰς ιερωσιμούς εὐχές, συμψαλλουσῶν νεαρῶν παρθένων. 'Η ἀγαλλιάστεις τῆς θρησκείας, πότον εἶτε μεγάλαι, ἀλλὰ καὶ πότον ροθεραι! Μὲ ὑπεχρέωσαν νὰ γονυκετήσω παρὰ τὸν τάφον ἐκείνον τὸν πένθο μον... . Αἴρνται φίδυρισμὸς συγκεγυμένος ἐξέργεται ὑπὸ τὸ ἐντάφιον κάλυμμα. Κλίνε, καὶ αἱ τρομεραὶ αἵται λέξεις (μόνος ἕγω τὰς ἡρουστα) πλήττουσε τὴν ἀκοήν μου· « Θεὶς τοῦ π ἔλεους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν, δὸς ἵνα μὴ ἐγερθῶ πλέον ἐκ τῆς γενερικῆς ταύτης κλίνης, καὶ πλήρωσον τῶν σῶν σῶν εἰλογιῶν ἀδελφὸν, δοστις δὲν μετέπιστε τὸ σχε τοῦ ἐνόχου ἔρωτός μου. »

» 'Ἐκ τῶν λόγων τούτων, τῶν ἔξελθοντων τοῦ τάφου, κατανοῶ τὴν τρομερὰν ἀλήθειαν τὸ λογοτόν μου ἀποκλανᾶται, πίκτω ἐπὶ τοῦ σαδίσαντο τοῦ θανάτου, θλιβω τὴν ἀδελφὴν εἰς τὰς ἀγκάλας μου, καὶ κραυγάζω. » 'Ἄγνη νύμφη τοῦ Κυρίου, δέξαι τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν μου, διὰ μέσου τῶν πάγων τοῦ θανάτου καὶ τῶν ἀδίστων τῆς αἰωνότητος, ἅτινα σὲ γωρίζουσιν ἥδη ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου π!»

» 'Τὸ κίνημα τοῦτο καὶ ἡ κραυγὴ καὶ τὰ δάκρυα διετάραξαν τὴν τελετήν. 'Ο Ἱερεὺς διακόπτει τὰς ψαλμωδίας, αἱ μοναχαὶ κλείσουσι τὰς κιγκλίδας, τὸ πλήθιος κινεῖται καὶ συνωθεῖται περὶ τὸ ιερόν, ἐμὲ δὲ μεταφέρουσιν ἀναίσθητον. Οἱ ἀνακαλέσαντές με εἰς τὴν ζωὴν πόσον ὄλιγον μὲ εὐηργέτησαν! 'Ημαδρον, ἀνυψῶν τοὺς ὄφθαλμούς, δῆτι ἡ θυσία ἐτελέσθη, καὶ δῆτι πυρετός σφοδρός κατέλαβε τὴν ἀδελφήν μου. Μ' ἐμήνυσε, παρακαλοῦσα νὰ μὴ ζητήσω νὰ τὴν ἴδω πλέον. 'Ἐτ τῆς ἀθλιότητας τῆς ζωῆς μου! ἀδελφὴ φοῖσμαμένη νὰ δημιουργήσῃ εἰς τὸν ἀδελφόν της, καὶ ἀδελφὸς μὴ τολμῶν ν' ἀποταθῇ πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ! 'Εξηλόν της μονῆς ὡς ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων τοῦ θλασμοῦ, ὅπου αἱ φλόγες προετοιμάζουσιν ἥμας πρὸς τὴν οὐράνιον ζωὴν, καὶ δῆπου τὰ πάντα ἀπώλοντο, ἐκτὸς τῆς ἐλπίδος.

» 'Εύρισκεις δυνάμεις ἐν τῇ ψυχῇ σου κατὰ δυστυχήματος ἀτομικοῦ, ἀλλὰ τρομερῶν ὅταν γίνης ἀκούσιας αἵτιος τῆς δυστυχίας ἄλλου. Πληροφορεῖς τὰ δεινὰ τῆς ἀδελφῆς μου, ἐρανταζόμην τι ἐποεκε νὰ ὑποθέῃ τὴν τάλαινα! τότε ἐξήγητα πολλά, ἀτινα δὲν ἡδυνήθην νὰ ἔννοήσω, τὴν γαράν ἐκείνην καὶ συγγρόνως τὴν λύπην, ἢν ἀπέδειξεν ἡ Ἀμαλία κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀποδημίας μου χάριν περιπτήσεως, τὴν φροντίδα αὐτῆς ἵνα μὲ ἀποφύγῃ ἐπανελθεῖπλον σύμβολον τῆς παρθενίας καὶ τῆς θρησκείας, καλύπτει τὴν γυμνὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτῆς. Οὐ-

μοναστικὸν βίον . . . Βεβαίως ἡ τάλαττα κόρη τῆς πίσε τὴν ἴστιν της ! . . .

» 'Ω φίλοι μου ! ἔγγων λοιπὸν τί ἔστι τὸ χέειν δέ τοι ἀκούωντα ἐν νυκτὶ τὰς μοναχὰς εἰς τὴν προσευχὴν, δάκρυα ἐπὶ δυστυγήματι πραγματειῶ ! Τὰ πάθη μου ἐν σιγῇ εἰς τὸν βιωμὸν τοῦ ἔψιστου ἑτρεγον καὶ τὰ τοσοῦτον χρόνον ἀδριστα, ὅρμηταν μετὰ λύτσας κατὰ τὴς πρώτης ταύτης λειας. Εὔρον μάλιστα ἀδονίν τινα ἀπρεσδόκητον ιδών πληρούμενον τὸ μέτρον τῆς θλίψεως μου, καὶ παρετήνητα μετ' ἐνδομένου γαρ, δέ τοι ἡ λύπη δὲν εἶναι πάθημα ἀνεξάντητον πέπερ ἡ γαρά.

» 'Ιθέλητα ν' ἀφέται τὴν ζωὴν πρὸ τοῦ θελήματος τοῦ θιλάστου· ἦτο μέγα τὸ ἁμάρτημα. Οὐδές μοὶ ἐπεμψε τὴν Ἀμαλίαν ἵνα μὲ σώσῃ καὶ μὲ στιμωρήσῃ ἐν ταυτῷ. Οὗτοι πᾶς ἔνογχος λογισμός πάτα πρᾶξις κακὴ γεννᾷ κατόπιν αὐτῆς πακοδαιμονίαν καὶ δυστυγήματα. 'Η Ἀμαλία μὲ παρεκάλεσε ζήτω, καὶ πρὸς γαριν αὐτῇ; ὅρειλον νὰ μὴ ἐπιθερύνω τὰ δυστυγήματά της. 'Αλλως τε, (παράδοξον !) δὲν ἐπειδύλλουν πλέον ν' ἀποθύνω, εἴ τοι διητην ἐν πράγματι δυστυγής. 'Η θλίψις μου ἦτο ἡδη ἐπιδεσματίσα τὴν ιδέαν μου. 'Η Ἀμαλία μοὶ ἐπειδή ἐντσχόλητις βλων τῶν στιγμῶν μου, τοσοῦτον ἡ καρδία μου εἶναι ἐκ φύτεως μεττὴ ἀνίσας καὶ ἀνίστητος !

» 'Απεράτως ἐν τούτως αἰρνίδιόν τινα ἀπόφασιν, νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ μεταβῶ εἰς Ἀμερικήν.

» Παρεκενάζετο κατὰ τὸν γρόντην τοῦτον εἰς τὸν λιμένα τῆς Β. . . στόλος, ἵνα πλεύηται εἰς Λασιθίαν. Συνεφάνητα νὰ μὲ παραλάβῃ ὁ πλοιάρχος ἐνὸς τῶν πλοίων, καὶ γνωστοποιήτας τὴν πρόστεσίν μου εἰς τὴν Ἀμαλίαν ἥτοιαζεν τὰ τῆς ἀποδημίας.

» 'Η ἀδελφή μου ήλθεν εἰς τὰς πύλας τοῦ ἀλιού. 'Αλλ' ὁ Θεός ὁ προορίσας αὐτῇ τὸν κάλλιστον στέφανον τῶν παρθένων, δὲν ἡδεῖηται νὰ καλέσῃ αὐτὴν εἰς τὸν κόλπον του τοσοῦτου ταγέως· ἡ δοκιμασία αὐτῆς ἐπὶ τῇ; γῆς παρετάθη. Καταβᾶται ἐκ νέου εἰς τὸ πολύπονον στάδιον τοῦ βίου ἡ ἡρωΐς, κλίνουσα ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ σταυροῦ, ἐνίσθισε γενναίως κατέναντι τῶν θλίψεων, ἔγουσα πρὸ ὄφθαλμῶν μόνον τὸν θρίαμβον ἐν τῇ πάλη, καὶ ἐν τῷ μεγέθει τῶν ἀλγηθέντων τὸ ἐπαχρόν τῆς δόξης.

» Λίτια δευτερεύοντα καὶ ὄγκοι ἀντίπνοοι ἐκράτησαν τὸ πλοῖον μας πολὺν χρόνον εἰς τὸν λιμένα. Μετέβαινον καθεκάττην ποτίσιν ἵνα ἐρωτήσω περὶ τῆς Ἀμαλίας, καὶ ὑπίστρεψον πάντοτε λαμένων νέτες ἀφορμάς θαυμασμοῦ καὶ δακρύων.

» 'Επλανώγητη ἀπαύττως παρὶ τὸ μοναστήριον, ὅπερ περιερχεται ἡ θάλασσα. 'Ηθέρουν συνεχῶς, εἰς μηκόν τινα κτυγκλιδωτὸν φεγγίτην. Βλέποντα πρὸς ἔρημον ἡπίνα, μοναχὴν καθημένην ἐν συννοίᾳ. 'Ηρόεμβαζε κατέναντι τῷ ὡρεανοῦ, ὅπου ἐφείνοντο πλοῖα τινα ἰστιοδρομοῦντα πρὸς τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ήσλάκις, εἰς τὴν λάρψιν τῆς σελήνης εἶδε τὴν μοναχὴν ἐκείνην ἰσταμένην ὅπισθεν τῶν κτυγκλιδῶν τοῦ παραθύρου της. 'Ηθέλετο τὴν θάλασσαν φωτιζούμενην ὑπὸ τοῦ ἀπτέρος τῆς νυκτὸς, καὶ ἐδόκει προσέγουσα εἰς τὸν κρότον τῶν κυμάτων, ἀτινα συνετρίβοντο μελαγχολικῶς ἐπὶ ἀκτῶν ἐρήμων.

» Νορμᾶ, δέ τοι ἀκούωντα εἰσέτι τὸν κώδωνα, τὸν καλοῦντα ἐν νυκτὶ τὰς μοναχὰς εἰς τὴν προσευχὴν, ὃτε ὁ κώδων ἥχει ἀργῶς, καὶ αἱ παρθένοις ἐπορεύοντο δάκρυα ἐπὶ μοναχῆς τὸν βιωμὸν τοῦ ἔψιστου ἑτρεγον καὶ ἔγω εἰς τὴν μονήν. 'Έκεῖ μόνος ὑπὸ τοὺς τοίχους τοῦ μοναστηρίου, ἦσαν εἰς ἐκστάσει τῶν τελευτῶν φωνῶν τῶν ψαλμωδῶν, αἵτινες ἐμίγνυντο, ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ ναοῦ, πρὸς τὸν ἑλαφρὸν οὐλούσσον τῶν κυμάτων.

» 'Αγνοῶ τίνι τρόπῳ πίντα ταῦτα, ἀντὶ νὰ διδωτὶ τροφὴν εἰς τὴν θλίψιν μου, τὴν ἐμετρίαζον ἀκεναντίας. Τὰ δάκρυά μου ἦσαν ὀλιγώτερον πικρὰ ὃτε ἐκλασιον ἐπὶ τῶν βαύγων καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀνεμών. Λύτη μου ἡ θλίψις, διὰ τὴν παράδοξον φύσιν αἰτήσκει, εἰγενέντη τὸ φάρμακον διότι καὶ ἡ θλίψις μου θέλει εὑρεῖ φαθμηδὸν παρηγορίαν τενά.

» 'Επιστολὴ. ἡν ἐλασσον πρὸ τῆς φύγης μου ἐράνη ἐπιδεσματίσα τὴν ιδέαν μου. 'Η Ἀμαλία μοὶ ἐπειδή ἐντσχόλητις βλων τῶν στιγμῶν μου, καὶ ἐξεστίου δέ τοι ὁ χρόνος καὶ αὐτῆς τὴν θλίψιν ἡλάττου. α δὲν ἀπελπίζομαι περὶ τῆς ἐπιτυχίας μου, μοὶ ἐλεγε. » Τὸ μέγεθος τῆς θυσίας ἡδη ὅτε ἡ θυσία ἐτελέσθη, μνητέσιν εἰς τὴν εἰρήνην τῆς φυγῆς μου. 'Η ἀπέλεια τῶν συντρόφων μου, ἡ ἀγνότης τῶν εὐχῶν μετατίθεται τὸν πεῖταν καὶ εἴπερ μοναχός τοῦ βίου των, τὸ εὐτακτον καὶ εὐποστόν τοῦ βίου των, » τὰ πάντα ἐπιγένονται βάλσαμον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου. 'Οταν ἀκούωνται τὴν τρικυμίαν, διατίθεται τὸν ἡλικιούν ἐργεσται καὶ πτερυγίζει εἰς τὸ παντρύρον μου, ἐγὼ, μέλανα περιστέρα τοῦ Κυρίου, μάνιλογούμαι τὴν εὐτυχίαν μου, δέ τοι εἶρον ἀτυλον μετὰ τῶν καταιγίδων τῆς Ζωῆς.

» 'Ενταῦθα, τὸ δρός τὸ σῆμαν, ἡ ὑπέρηπτη καρυδὴ ὅτε ἀκούων τοὺς τελευταίους θαρρύσους τῆς γῆς καὶ τὰς πρώτας μελωδίες τοῦ οὐρανοῦ. 'Ενταῦθα καὶ θηρακεία κατακητεῖ φυγὴν εἰαισθητον. 'Αντὶ τῶν σφριδροτέρων ἐρώτων, παρέγει ἀγνότης τῶν διάπυρον, ἐν ἡ ἡ ἐρωμένη καὶ ἡ παρθένος εἰσὶν ἡ θηριομέναται. 'Εξαγνίζει τοὺς στεναγμούς, μεταβάλλει εἰς αἰτηματικόφθαλμον τὸ αἰτηματικό τὸ φθαρτὸν, μηγνύει θεπετίως τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἀλιστήτην αὐτῆς πρὸς τὴν τελευταίαν ταραχὴν καὶ ἡδυπάθεα θεσαν καρδίας ζητούτης ἀνάπτανσιν καὶ ζωῆς ἀπεργομένης. »

» 'Αγνοῶ τί ποιάθεσται μοι καὶ ἀν οἱ γειτωνες θέλονται παρεκκλούντες πανταχοῦ. 'Εδόπη ἡ δισταγὴ τοῦ ἀποκλούντος πολλαὶ νῆσοι ἡλίου. 'Εγὼ δέ κατώθηται νὰ διέλθω τὴν νύτα εἰς τὴν ξηράν, ἵνα γράψω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τελευταίου ἀσκασμοῦ τῆς Ἀμαλίας. 'Τὸ μετονύμιον, ἐνῷ ἐντσχόλημαι εἰς τὸ γράφειν, καὶ βρέχω τὸν γάλητην τοῖς δάκρυσι μου, ὁ θρύμβος τῶν ἀνέμων πλήττει τὴν ἀκοήν μου. 'Ακροδημαται ἐν μέτω τῆς τρικυμίας διακρίνω τὰ κακονοσύστηματα τοῦ κινδύνου καὶ τοὺς ἡγεμούς τῶν κωδώνων τῆς μονῆς. Τρέχω εἰς τὴν πασαλίαν ὅπου δὲν ὑπάρχει φυγὴ, ὅπου ἡκρύεται μόνος ὁ μηκυτίμοτε τῶν κυμάτων. Κά-

έηραι ἐπὶ βράγον. Ἐντεῦθεν μὲν ἔκτείνονται τὰ πτήρα δικαρπτον. Ἡ εὐαίσθησία τοῦ Σαχῆμ ἀπέτηται πάντα κύματα, ἔντεῦθεν δὲ οἱ φανὸι τοίχων τοῦ μοναστηρίου βυθίζονται εἰς τὸ στερέωμα. Ἀμυδρὸν φῶς διέλαμψεν εἰς τὸν καρκαλιώδη τόντον φεγγίτην. Ἡσο σὺ, ὁ Ἀμαλία μου, γάτις γονιοπετής πρὸ τοῦ Επταυρωμένου, ἔδεου τοῦ Θεοῦ τῶν τρικυμίων ἵνα φεισθῇ τοῦ ἀδελφοῦ; Βίκιών γχραγγίζεται ἀνεξαλεῖπτως εἰς τὴν μητρὸν μου, παριετῶσα δὲ τρικυμίαν εἰς τὸ πέλαγος, καὶ εἰρήνην εἰς τὴν μονήν, ναυάγια εἰς τῶν βράχων εἰς τοὺς πρόποδας ἀτύλου ἀταράχου καὶ τὸ ἀτελεύτητον ὅπιτθεν τῶν τοιχων ἐνὶς κελίου, τοὺς ταραττομένους φανοὺς τῶν πλοίων καὶ τὸν ἀκινητον φάρον τοῦ μοναστηρίου. Τὸ ἀβέβαιον τῶν τυχῶν τοῦ ναυαράτου, καὶ ἑταίρα περιγενώσκουσαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὅλας τὰς μελλούσας ἡμέρας τῆς ζωῆς της, καὶ τέλος ψυγῆν, ὡς ἡ σὴ, ὁ Ἀμαλία, τρικυμιώδης ὡς ὁ ὀκεανός, καὶ ναυάγιον φρειωδέστερον τοῦ ναυαγίου τοῦ θιλαστοπόρου! Ἡλιε τοῦ νέου οὐρανοῦ τούτου, γωρίες νὰ ἐρυθρᾶς ἔκλων ἀκούειν! "Απαστήνατε τὴν μόνην τῶν θλιψέων σου ἰδέαν. Ἡ ἀδελφή σου ἔξιλέωτε τὸ παράπτωμα αὐτῆς ἄλλα, θέλω εἰπεῖ τὸν διελογισμόν μου, φοβούμει μή, ἐκ τρομερᾶς δικαιοσύνης, ὄμολογία ἔξιλοντα τοῦ τάρου διετάραξεν ἀλολούθιας τὴν ψυχήν σου. Τί πράττεις μόνος εἰς τὸ βάθος τῶν δρυμών, ὅπου καταναλίσκεις τὰς ἡμέρας σου, παραμελῶν ὅλα σου τὰ καθήκοντα; "Ανδρες ἄγιοι, θὰ με εἰπεῖς, ἐτάρησαν εἰς τὴν ἔρημον! Ἡλθον μετὰ τῶν διακρύων των καὶ ἐδαπάνων, ἵνα κατευνάσωται τὰ πάθη αὐτῶν, τὸν χρόνον ὃν σὺ καταναλίσκεις, ὑπεκαίων ἴσως αὐτό. "Τηρόπτα νέες, ὁ νομίσας ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔξαρκει αὐτὸς ἔκυτῷ! "Ἡ ἔρημος εἶναι ὅλη θεοποίης εἰς θεοφραστόν, μὴ ζῶντα ἐν αὐτῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ· διπλασιάς τὰς δυνάμεις μετὰ τῆς ψυγῆς, καὶ ἀρχαρεῖ συγχρόνως πᾶν ὑποκείμενον ἀσχολιάσαντα. "Ο λαβὼν δυνάμεις, ὀφείλεις ν' ἀφιερώσῃ αὐτὰς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δροιών του. "Εὰν ἀφήσῃ αὐτὰς ἀνωρελεῖς, τιμωρεῖται κατὰ πρότον διάτινος ὑπολανθανούσης ἀθλιότητος, καὶ μέχρι τέλους ὁ Θεός τῷ στέλλει τρομερὸν ποιηνήν. »

Περαίνων τὴν διήγησίν του, ὁ Φεναίος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του χαρτίον, ὅπερ ἐνεγγίρεσεν εἰς τὸν Ἱεραπότολον, εἴτα, βιπτόμενος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Σαχτᾶ καὶ πνιγών του; ὄλολυγμούς του, ἐδώκε καὶρὸν εἰς τὸν Σουηλήν ἀναγνωσθεῖν ἐπιστολήν.

"Πέπιστολὴ ἡτο τῆς ἡγουμένης τοῦ . . . Διελάμβανε τὴν διήγησιν τῶν τελευταίων στεγμῶν τῆς Ἀμαλίας, ἡτος ἀπέθανε θύρα τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἀγάπης, αὐτῆς, νοσηλεύουσα τὰς ἀδελφάς της, προσβληθείσκεν ποτὸν νοσήματος μεταματικοῦ. "Απαστήνατε τὸ ἀπορηγόρητος, διότι ἡ Ἀμαλία ἐθεωρεῖτο παρ' αὐτῆς ἄγιος. "Ἡ ἡγουμένη προσέθετεν, διότι ἀπὸ τριάκοντα ἐνταῦτων, τῆς ἀρχηγείας της οὐδέποτε εἶδε μοναχήν, ἔχουσαν ἥθος ταοῦτο γλυκὺν καὶ ἡμέρον, καὶ πλέον εὐχαριστημένην διότι παρήτησε τὰς φροντιδας καὶ τὰς λύπας τοῦ κόσμου.

"Ο λαγκτᾶς ἔγινεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸν Φεναίον, ὁ γέρων ἐκλαίει. Κ Τέκνον μου, εἴπε τῷ αὐτῷ αὐτοῦ, ἐπειδήμουν παρόντα τὸν ιερέα Νοῦρο. Εὗρε πάλιν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του εἰρήνην τινά, ο ἡτος, καταπιγάζουσα τὰς τρικυμίας, δὲν ἔρειν να τοσούς ἔντελως ζένη αὐτῶν. "Ητο ὡς ἡ σελήνη πατέτης τοσούς τρικυμιώδεις. Τὰ πλανώμενα νέρη βρουντῶν, δέσματα ἀπὸ τῶν χειμαρρών, οὔτοις ἀπὸ τῶν πάντας νύετας τρικυμιώδεις. Τὰ παρατεύσαται τὸν παράδοξον τοῦτον βίον, τὸν πλήρη προστιθμῶν μόνον ἡ εὐτυχία ἐνυπάρχει εἰς μόνας τὰς κοινάς ὄδους.

"Ο Μιττατίκης, εἰσέτει μικρὸν βράκιον, ἔστρεψε τὴν μικρότητά του. "Εξήτως χιόνις ἀπὸ τῶν κατατιγίδων ὑπερεπήδησε τὰ ὄριά του, καὶ ἡγήμων τὰς ὀραίες ὄγκους αὐτοῦ. Τὸ φιλόδοξον βράκιον ἐπεκροτεῖ κατ' ἄρχας εἰς τὴν ἴσχυν του ἄλλα βλέπει τοὺς ὅτι τὰ κλαδία ἡρημοῦντο ἐν τῇ διαβάσει του, τοῦ Φεναίου, γωρεῖς νὰ προφέρῃ λέξιν, καὶ μετ' ὅτε ἔγινεν ἐγκαταλειμμένον εἰς τὴν μόνωσίν του, ἡτοις αὐστηρού. "Ενδομύγως ἡ καρδία αὐτοῦ ἡτο διέτη τὰ ὄστρα του ἡσιθρά του ἡσιθρά του πάντοτε θολά, ἐπόθησε τὴν συμπαθήσην, ἀλλ' ἔδειχνεν εἰς τὸ φαινόμενον γωρεῖται ταπεινὴν κοίτην, ἢν ἔχαραξε αὐτῷ ἡ φύσις, ἐπόθησε

τὰ πτυγά, τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα καὶ τὰ ρύσκα, ἀλ- δυνάμενα ν' ἀναπτυχθῶσι: τελετφέρως ἐν δημοσίαις λοτε συντρόφους γλυκεῖς τοῦ εἰρηνικοῦ βροῦ αὐτοῦ. ο πολυπληθέσι συνεδριάσειν. Οὗτοι τὸ θέρος τοῦ ἑτούς

'Ο Σαχτᾶς ἐτελείωσε καὶ ἡ οὖσθη ἡ φωνὴ τοῦ 1854 ἐδίδασκε τακτικῶς εἶκοσι καὶ μίαν ὥρας τὴν πτηνοῦ, ὅπερ κρυπτόμενον εἰς τοὺς καλαμῶντας τοῦ ἔδομάδα· ἐπτὸς δὲ τούτων ἀδικλείπτως ἡνήσυχος εἰς ἔξτασεις διδακτορικάς τε καὶ πρακτικῆς αὐτὸς δὲ ὠταύτως συνέτασσε καὶ τὰς διεφόρους καλύσην, ὃ 'Ρεντίος ἐβάθιζε σιωπηλός ἐν μέσῳ τοῦ ιεραποστόλου, προτευγομένου, καὶ τοῦ ἀστράτου σαχῆμ, ἔρευνώντος ψηλαφητὶ τὴν ὅδὸν αἴτοι. Λέγεται, ὅτι ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν δύο γερόντων, ὃ θενατος ἐπανῆλθε πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἀλλὰ χωρὶς νὰ εὕρῃ τὴν εὔτυχίαν. 'Ερονεύη γρόνον τινὰ ὑστερην, μετὰ τοῦ Σουζή καὶ τοῦ Σαχτᾶ, κατὰ τὴν εφραγῆν τῶν Γάλλων καὶ τῶν Νατσέζων εἰς τὴν Λουιζιάνην. Δεικνύουσιν εἰσέτι βράγον τινὰ, ὅπου μετέβαινε καὶ ἐλάμπητο περὶ δυσμάς ἥλιου.

Σίρος, τῇ 14 Αὐγούστου 1855.

Κ. ΠΩΠ.

Ο ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΡΙΔΕΡΙΧΟΣ ΕΡΜΑΝΝΟΣ

ΕΚ ΠΡΑΓΗΣ.

—ooo—

Οἱ ἐντὸς ὄλιγοι στίχοι ἔπισταν μαρτύριον τῆς ἀγάπης μαθητοῦ πρὸς καθηγητὴν πολυπόθητον, ἀρπαγέντα ὑπὸ τοῦ Θεατῶν ἀώρας ἐν μέσῳ πληρεστάτης ἐπιστημονικῆς ἐνεργείας. Καὶ τοις ἀλλοι ἵκανότεροι: ἀνεδρύσουσιν αἴτῳ ἐπάξιον μνημεῖον τῶν περὶ τὴν ἐπιστήμην πόνων αὐτοῦ, ἀς συγγενεῖς ὅμως καὶ εἰς τὸν μαθητὴν νὰ ἐναποθέη ἐπὶ τῷ τάρου τοῦ διδασκάλου ἐν τούλαχιστον στέρανον σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης. Κατὰ τὸ ἥμετον μόνον γινώσκει τις τὸν 'Ερμάννον ὅταν κρίνῃ αὐτὸν ἐξ τῶν συγγραμμάτων του. 'Η ἐργαμία καὶ ἀξιοθάματος προσωπικότης τοῦ ἀνδρὸς καταφίνεται κυρίως εἰς τὸν πόθον αὐτοῦ, τοῦ εἰναις διδασκάλος τῶν μαθητῶν του κατὰ τὴν ἀληθῆ τῆς λέξεως σημασίαν, οὐ μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ παραδειγματος. 'Ολίγοις καθηγηταὶ δύνανται νὰ φύγουσι τὸν πρὸς τὴν διδασκαλίαν ζῆλον τοῦ 'Ερμάννου οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ τὸν ὑπερβῇ. 'Ἐν Γοτίγγη συνήθιας ἐξάροι ἥταν αἱ παραδόσεις αὐτοῦ. 'Ἐκτὸς τούτου ὅμως καὶ ἡ ἔδωμά ἀφιέρου τρεῖς ἡ τέσσαρας; ἀλλας ὥρας εἰς τὸ παραγωγικοῦ φροντιστηρίου, ὃ αὐτὸς ἀποκλειστικῶς διεύθυνε. Τέλος καὶ τὸ ἀγαιολογικὸν καὶ φιλολογικὸν φροντιστηρίουν ἀγήγει αὐτῷ τέσσαρας ὥρας καὶ ἔδομάδα. Καὶ ὅμως πάντοτε ἡ τὸ πρόθυμος νὰ θυσιάζῃ καὶ ἀλλας ὥρας ὑπέρ τινων φοιτητῶν, ἀξίων μάννος ὡς τὸ σπουδαιότατον μὲν μέσον πρὸς ἐπίτευτῶν καταβαλλομένων πόνων, ὅπως μαθήτη αὐτοὺς εἰς ξενικούς αὐτούς ἀνθρωπισμοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ μάτια ἐσωτερικῶν τῆς φιλολογίας μυστήρια τὰ μὴ γον πρὸς κατόρθωσιν τούτου. Διὰ τῆς ἴδεας δὲ αἰ-

δυνάμενα ν' ἀναπτυχθῶσι: τελετφέρως ἐν δημοσίαις πολυπληθέσι συνεδριάσειν. Οὗτοι τὸ θέρος τοῦ ἑτούς 1854 ἐδίδασκε τακτικῶς εἶκοσι καὶ μίαν ὥρας τὴν πτηνοῦ, ὅπερ κρυπτόμενον εἰς τούτων ἀδικλείπτως ἡνήσυχος εἰς ἔξτασεις διδακτορικάς τε καὶ πρακτικῆς αὐτὸς δὲ ὠταύτως συνέτασσε καὶ τὰς διεφόρους διατριβῆς τὰς ἐν τῷ προγράμματι τοῦ Πανεπιστημίου συνήθιας πρωταπομένας. Πρὸς τούτοις δὲ ἐπειγόντες τοὺς τυγχάνοντας καὶ νέας ἐκδόσεως τοῦ Χαρικλέους τοῦ Βενέρου, καὶ προπαρετεύχεται τὴν τετάρτην ἔκδοσιν τῶν πολιτειῶν αὐτοῦ Ελλ. ἀρχαιοτήτων. 'Ἐν τῷ μέσῳ δὲ ὄλων τούτων τῶν φιλολογικῶν ἔργασιῶν, καὶ τοῦ ἐλαγχίστου γεοφανοῦς συγγράμματος πληρεστάτην ἐλάμβανε γνῶσιν. 'Ἐν τοιςύτη δὲ ἐξιστερεικῇ ἐνεργείᾳ ἡ Λουιζιάνη. Δεικνύουσιν εἰσέτι βράγον τινὰ, ὅπου μετέβαινε καὶ ἐλάμπητο περὶ δυσμάς ἥλιου.

Ἐντὸς τούτων τῶν ἀκάματον τοῦτον ἄνδρα, οὗτοι καὶ ἡ ποικιλη διεύθυντις τῆς διανοίας αὐτοῦ οὐδόλως ἐξλαπτεῖ τὸ περιχόμενον τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ. Τούναντίον μάλιστα ἥττη κατά τις ὑπὲρ τὸ δέον ἐπιστημονικαὶ, καὶ εἰς πολλὰς ἥττον σπουδαῖς μερικότητας αἱ 'Ερμάννος παραδόσεις ὑπὲρ τὸ δέον εὑσυνείδητοι. 'Ἐν ταῖς συστηματικαῖς ἴστορικαῖς καὶ ἐξηγητικαῖς παραδόσεσσιν οὐδέποτε ὑπερεπήδια τὰς πράγματικας δυσχερείας. 'Επειόρει δὲ καθῆτον αὐτοῦ οὐ μόνον τὰ ἀναμφισθήτα ἐξαγόμενα τῆς ἐπιστήμης νὰ μεταδίδῃ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀμφισθήτα τούτων ἐνόμισε γρέος; αὐτοῦ νὰ γνωστοποιῇ πρὸς αὐτοὺς, ὅπως συγκρατεῖται τὴν κρίσιν αὐτῶν ἵκανή, πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀληθίους καὶ τοῦ ὄρθοι. Οὐδέποτε δὲ κατεγράσθη τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἀποτιῶν τυφλὴν πίστειν εἰς τοὺς λόγους του, ἀλλὰ πάντοτε ἥθελε νὰ πείθῃ αὐτοὺς δὲ' ἀποδείξεων. 'Οσιος δὲ ὑψηλότερον ἐμεώρει τὸ ἔργον αὐτοῦ, τοσούτῳ τακτικὴ ἐργάσει αὐτῷ ἡ προσπάθεια τοῦ γενέθλιοι ἀργηγὸς σχολῆς φιλοτοφίκης. Δι' αὐτὸς δὲ καὶ κατὰ τὰς πρακτικὰς ἀποκριτικαῖς τοῦ παιδαγωγικοῦ καὶ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου, δχι μόνον εὐχαρίστως ἐδέχετο ἀντιρήγτεις, ἀλλὰ καὶ μεγίστην ἥτθαντο γκαράν, βλέπων εἰς τοῦτο τὴν ἀναπτυξσομένην ἐπιστημονικὴν κρίσιν τῶν φροντιῶν αὐτοῦ. 'Αναδεγόμενος δὲ τὴν σπουδαῖκαν ἀνασκευὴν τῶν ἐτραλμένων δοξασιῶν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, παρώτρυνεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπιστήμην δι' αὐτοῦ τούτου μᾶλλον, ή δι' ἐπαίνων κενῶν, οὓς σπανίως μετεγειρίζετο.

Δὲν ὑπάρχει ὅμως καὶ παράδειγμα τούναντίου, διτεῖ δι' ἐπιπλήξεως ὀκαίρου καὶ πικρᾶς ἀπεισίρρυνέ τινα ποτὲ πάντοτε δὲ καὶ τοις μεμυημένος τὸ πρᾶγμα, ἐτήρεις ὅμως τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ πρόσωπον. 'Ο 'Ερμάννος δὲν ἥτον ἀπλοὺς φιλολόγος, ἀλλ' ἀτήριστάμενος ἐπὶ τοῦ ὄψους τῆς καθολικῆς ἐπιστήμης τοῦ ἀνθρωπίνου νοός. Μέγαν μὲν τόπου ἐπεῖχεν αἰτιὴν ἡ φιλολογία, ἀλλὰ δὲν ἥτον αὐτη τὸ πᾶν δι' ἔδομάδα. Τὴν κλασικὴν ἀγαιοτηταντα ἐμεώρει ὁ 'Ερμάννος καὶ ἀλλας ὥρας ὑπέρ τινων φοιτητῶν, ἀξίων μάννος ὡς τὸ σπουδαιότατον μέσον πρὸς ἐπίτευτῶν καταβαλλομένων πόνων, ὅπως μαθήτη αὐτοὺς εἰς ξενικούς αὐτούς ἀνθρωπισμοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ μάτια ἐσωτερικῶν τῆς φιλολογίας μυστήρια τὰ μὴ γον πρὸς κατόρθωσιν τούτου. Διὰ τῆς ἴδεας δὲ αἰ-